

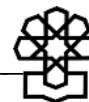
پایش محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۳۸۹

ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۲ مؤلفه محیط کسب و کار
و عملکرد ۲۰ دستگاه مؤثر در اداره بنگاه‌ها در ایران

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	دلایل و ضرورت‌های تهیه گزارش ملی پایش محیط کسب‌وکار
۴	با وجود گزارش انجام بانک جهانی چه نیازی به گزارش حاضر وجود دارد؟
۵	تفاوت گزارش بانک جهانی با گزارش پایش محیط کسب‌وکار چیست؟
۶	مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران چگونه به دست آمده است؟
۷	گام‌های بعدی در تکمیل گزارش پایش محیط کسب‌وکار
۷	سیمای پاسخگویان
۱۱	ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۸۹
۱۹	ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی از عملکرد دستگاه‌های مرتبط با کسب‌وکار در پاییز ۱۳۸۹
۲۳	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۵	پیوست‌ها
۳۵	منابع و مأخذ

پایش محیط کسب‌وکار ایران در پاییز ۱۳۸۹
ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار
و عملکرد ۲۰ دستگاه مؤثر در اداره بنگاه‌ها در ایران

چکیده

مطالعه حاضر نشان می‌دهد ۱۹۰ تشکل اقتصادی رسمی کشور در پاییز ۱۳۸۹، مجموعاً مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران را ۶/۶۵ از ۱۰ ارزیابی کرده‌اند. در این ارزیابی‌ها، ۱۰ بدترین نمره و ۱ بهترین نمره بوده است. این ارزیابی نسبت به ارزیابی تابستان ۱۳۸۹ بهبود ناچیزی در وضعیت ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار در ایران نشان می‌دهد.

بدترین ارزیابی را تشکل‌های اقتصادی استان آذربایجان غربی و بهترین ارزیابی را تشکل‌های اقتصادی استان مرکزی ارائه کرده‌اند. از میان سه بخش خدمات، صنایع و معادن و کشاورزی، مجموعاً تشکل‌های بخش کشاورزی ارزیابی بهتر و تشکل‌های بخش خدمات ارزیابی بدتری از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران در پاییز ۱۳۸۹ ارائه کرده‌اند.

تشکل‌های صنعتی، کشاورزی و خدماتی مشارکت‌کننده در این مطالعه، مشکل «دریافت تسهیلات از بانک‌ها» را مانند تابستان ۱۳۸۹ همچنان به‌عنوان مهمترین مشکل اداره بنگاه‌ها در ایران ارزیابی کرده‌اند. بعد از مشکل دریافت تسهیلات بانکی، «نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی»، «ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی» و «زیاد بودن تعطیلات رسمی» از دیگر مواردی است که در پاییز ۱۳۸۹ در صدر فهرست مشکلات فعالان کسب‌وکار ارزیابی شده است.

در پاییز ۱۳۸۹ «مشکلات قانونی برای تأمین و اداره نیروی انسانی»، همچنان مشکل حادی ارزیابی شده است و وضعیت «زیاد بودن تعطیلات رسمی» نسبت به تابستان ۱۳۸۹ بسیار بدتر ارزیابی شده است.

تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه، مؤلفه‌های «زیرساخت‌های تأمین برق» و «نظام توزیع» و «تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضا برای محصولات مشابه ایرانی» را در پاییز ۱۳۸۹ به نسبت، بهتر از بقیه مؤلفه‌ها ارزیابی کرده‌اند.

نتایج ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها و سازمان‌های مؤثر در اداره بنگاه‌ها در پاییز ۱۳۸۹ نیز نشان می‌دهد، مجموعاً از نظر ۱۹۰ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه، «اداره ثبت شرکت‌ها» و «اداره استاندارد» بهترین عملکرد و «سازمان امور مالیاتی»، «سازمان تأمین اجتماعی» و «بانک‌های

دولتی» بدترین عملکرد را در دوره مورد بررسی داشته‌اند.

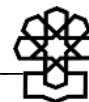
از میان ۲۰ دستگاه مؤثر در اداره بنگاه‌ها، تشکل‌های اقتصادی بخش صنعت و معدن از عملکرد «وزارت صنایع و معادن» بیشترین و از عملکرد «سازمان تأمین اجتماعی» کمترین رضایت را اظهار کرده‌اند. تشکل‌های بخش کشاورزی و خدمات متشابهاً از عملکرد «اداره ثبت شرکت‌ها» بیشترین رضایت را داشته‌اند و به ترتیب به عملکرد «سازمان تعزیرات حکومتی» و «سازمان تأمین اجتماعی» کمترین نمره را داده‌اند.

مقدمه

معرفی محیط کسب‌وکار و سوابق آن

موضوع «محیط کسب‌وکار» اخیراً مورد توجه محافل اقتصادی و سیاستگذار کشور واقع شده است. منظور از محیط کسب‌وکار،^۱ عوامل مؤثر بر عملکرد بنگاه‌های اقتصادی است که مدیران یا مالکان بنگاه‌ها نمی‌توانند آنها را تغییر داده یا بهبود بخشند.^۲ در تعریفی دیگر گفته شده است که محیط کسب‌وکار مجموعه‌ای از سیاست‌ها، شرایط حقوقی، نهادی و مقرراتی است که بر فعالیت‌های کسب‌وکار حاکم است. ثبات اقتصاد کلان، کیفیت زیرساخت‌های کشور، کیفیت دستگاه‌های اجرایی، نظام وضع قوانین و مقررات، هزینه و امکان دسترسی به اطلاعات و آمار، فرهنگ و کار و... از جمله عواملی هستند که عملکرد واحدهای اقتصادی (قیمت تمام شده، سودآوری و رقابت‌پذیری) را تحت تأثیر قرار می‌دهند، درحالی که مدیران واحدهای اقتصادی نمی‌توانند تأثیر چندانی بر آنها بگذارند.

محیط کسب‌وکار نامناسب، هزینه عملکرد بنگاه‌های اقتصادی را افزایش می‌دهد و باعث از بین رفتن انگیزه سرمایه‌گذاری و نیز عقب ماندن تولیدکنندگان کشور از رقبای جهانی می‌شود. بهبود محیط کسب‌وکار و رابطه آن با توسعه اقتصادی از اوایل دهه ۱۹۸۰ میلادی و در پی مطالعات هرناندو دسوتو، اقتصاددان پرویی مورد توجه قرار گرفت. دسوتو در تحقیقات خود به همراه یک تیم تحقیقاتی بالغ بر ۱۰۰ کارشناس حقوق، مدیریت و اقتصاد، دریافت که موانع سخت و دیوانسالاری اداری در کشورهای مختلف باعث تبدیل بخش خصوصی به بخش زیرزمینی، غیررسمی و غیرمولد شده و توسعه اقتصادی در کشورها را با مشکل مواجه کرده است. در پی تحقیقات دسوتو، مؤسسات گوناگون بین‌المللی تحقیقات مستمر و نسبتاً دقیقی برای شناسایی موانع تولید و سرمایه‌گذاری انجام داده‌اند و «بهبود محیط کسب‌وکار» به‌عنوان یکی از راهبردهای توسعه اقتصادی، مورد توجه قرار گرفته است.

امروزه چندین مؤسسه بین‌المللی، محیط کسب‌وکار در کشورهای مختلف را بررسی و کشورها را از نظر مؤلفه‌های مختلف محیط کسب‌وکار، رتبه‌بندی می‌کنند. از مشهورترین آنها می‌توان به بانک جهانی^۱، مجمع جهانی اقتصاد^۲، بنیاد هریتیج^۳ و واحد اطلاعات اقتصادی^۴ مجله اکونومیست اشاره کرد. در این گزارش‌ها - که تقریباً هر ساله منتشر می‌شوند - سعی بر این است که وضعیت کسب‌وکار در کشورهای مختلف براساس شاخص‌های کمی به تصویر درآید تا قابلیت مقایسه کشورها با یکدیگر فراهم شده و پیشنهادهایی نیز به منظور اصلاح محیط کسب‌وکار کشورها ارائه شود.

دلایل و ضرورت‌های تهیه گزارش ملی پایش محیط کسب‌وکار

آیا تهیه شاخص ملی ضرورت دارد؟

به لحاظ ماهیت و اهمیت کار مجلس شورای اسلامی، ارائه اطلاعات دقیق، نظام‌مند، مستمر و جامع از وضعیت بنگاه‌های تولیدی و عوامل مؤثر بر اداره بنگاه‌ها در بخش‌های مختلف و نقاط مختلف کشور برای نمایندگان ضروری به نظر می‌رسد.

در فقدان گزارش‌های مستمر محیط کسب‌وکار در ایران، تصمیم‌سازان و نمایندگان مجلس شورای اسلامی از وضعیت و مشکلات تولید و سرمایه‌گذاری در ایران به‌طور جامع و دقیق مطلع نمی‌شوند و چه بسا ارائه یک گزارش از وضع خوب یا بد «یک صنعت» در یک نشریه، نگاه ناقص و جهت‌داری از وضعیت صنایع کشور در اختیار نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی قرار دهد و مثلاً به نمایندگان محترم چنین القا کند که وضعیت صنایع در استان‌های شمالی بد است در حالی که چه بسا وضعیت کشاورزی در آن استان‌ها یا وضعیت صنایع در استان‌های جنوبی بدتر باشد، اما از آنجا که کشاورزان شمالی یا صنعتگران جنوبی دسترسی به رسانه‌ها ندارند و امکان تجمع مقابل مجلس برایشان مقدور نیست، چه بسا مشکلات آنها از دید تصمیم‌سازان و نمایندگان مجلس شورای اسلامی پنهان بماند.

گزارش پایش محیط کسب‌وکار تلاش دارد با نظرخواهی استاندارد از همه تشکل‌های تولیدی سراسر کشور از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب‌وکارشان، اطلاعاتی حتی‌المقدور دقیق و مفید از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در سراسر ایران در اختیار تصمیم‌سازان و نمایندگان محترم مجلس بگذارد.

1. World Bank
2. World Economic Forum
3. Heritage Foundation
4. Economist Intelligence Unit

با وجود گزارش انجام بانک جهانی چه نیازی به گزارش حاضر وجود دارد؟

گزارش‌های سالیانه انجام کسب‌وکار^۱ که از سال ۲۰۰۳ توسط بانک جهانی منتشر می‌شود، یکی از گزارش‌های بین‌المللی است که بخشی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار را برای اکثر کشورها می‌سنجد و نتیجه را به صورت رتبه کشورها در ۱۰ مؤلفه منتشر می‌کند.

با وجودی که گزارش‌های انجام کسب‌وکار بانک جهانی در برخی از کشورهای جهان سوم مورد توجه زیادی قرار گرفته، در سال‌های اخیر انتقادات زیادی به این گزارش وارد شده است. علاوه بر انتقادات محافل دانشگاهی^۲ «گروه ارزیابی مستقل بانک جهانی» نیز در گزارشی، انتقاداتی اساسی به این گزارش مطرح کرده است.^۳ چکیده این نقدها عبارتند از:

۱. گزارش انجام کسب‌وکار، فقط ده مؤلفه از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار را اندازه می‌گیرد حال آنکه محیط کسب‌وکار مؤلفه‌های متعددی دارد که برخی از مهمترین آنها مانند مفاسد اقتصادی و فرهنگ کاری در گزارش بانک جهانی وجود ندارد.

۲. پیش‌فرض گزارش‌های انجام کسب‌وکار بانک جهانی این است که مقررات باید به حداقل برسند درحالی که این پیش‌فرض صحیح نیست و چه بسا در برخی حوزه‌های کاری به دلیل فقدان مقررات مؤثر، محیط کسب‌وکار از حالت ایدئال فاصله داشته باشد ضمن اینکه در صورت صحت این پیش‌فرض، «بی‌مقررات بودن»، حالت ایدئال تلقی می‌شود و بهترین کشور در رتبه‌بندی‌های گزارش بانک جهانی باید کم‌مقررات‌ترین کشور باشد، اما چنین نیست.

۳. از آنجا که رتبه‌بندی‌های گزارش بانک جهانی برای سرمایه‌گذاری خارجی مهم تلقی می‌شود، لذا برخی کشورهای جهان سوم در سال‌های اخیر همه همتشان را به کاهش رتبه خود در این گزارش متمرکز کرده‌اند و از پرداختن به سیاست‌های اصلی و واقعی توسعه اقتصادی باز مانده‌اند.

۴. برخی ارقام منتشر شده در گزارش‌های بانک جهانی با واقعیت‌ها هماهنگی ندارند، ضمن اینکه در برخی موارد، اطلاعات کشورها بدون نمونه‌گیری علمی تهیه و جمع‌آوری می‌شود و تعمیم نتایج این نظرخواهی از نمونه‌های محدود، صحیح نیست.

۵. گزارش بانک جهانی کشورهای جهان سوم را به کاهش هرچه بیشتر مراحل و هزینه‌های اداری، مثل ثبت اسناد تشویق می‌کند درحالی که این امر می‌تواند باعث کاهش امنیت اقتصادی شود.

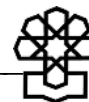
1. Doing Business, World Bank Annual Report

۲. به عنوان نمونه نگاه کنید به:

Arrunada, Benito (2008), "Will Doing Business Keep Damaging Business?," *Journal of Comparative Economics*

۳. این گزارش در نشانی زیر قابل دستیابی است:

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTOED/EXTDOIBUS/0,,contentMDK:21679357~pagePK:64829573~piPK:64829550~theSitePK:4663967,00.html?enableDHL=True>

ضمناً فرهنگ و اقتضائات و میزان بهینه مقررات از کشوری به کشور دیگر تفاوت دارد و گزارش بانک جهانی به این تفاوت‌های اقلیمی و فرهنگی توجهی ندارد.

۶. مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار از کشوری به کشور دیگر و از حوزه‌ای به حوزه دیگر تفاوت دارد، به‌عنوان مثال، میزان بارندگی برای تولیدکنندگان گندم دیم، مؤلفه مهم محیط کشاورزی است، اما برای تولیدکنندگان رایانه، مؤلفه محیط کسب‌وکار نیست به همین دلیل، چنانچه مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار را صرفاً همان ۱۰ مورد گزارش‌های بانک جهانی بدانیم، از برخی مؤلفه‌های مهم محیط کسب‌وکار در کشور غفلت خواهیم کرد به همین دلیل، تدوین مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار به ویژه در کشورهایی که تولیدکنندگان متنوعی دارند و از مشکلات متعددی گلیه‌مند هستند، ضروری به‌نظر می‌رسد.^۱

تفاوت گزارش بانک جهانی با گزارش پایش محیط کسب‌وکار چیست؟

داده‌های گزارش بانک جهانی با دو روش آمار و پیمایش، محاسبه و استخراج می‌شوند، اما داده‌های گزارش پایش محیط کسب‌وکار (گزارش حاضر)، فقط با روش پیمایش (نظرخواهی) به‌دست آمده‌اند.

گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی ۱۰ مؤلفه را برای ۱۸۳ کشور جهان محاسبه و نتیجه را به‌صورت رتبه‌بندی کشورها در هر مؤلفه تهیه و منتشر می‌کند، اما گزارش حاضر، ۲۲ مؤلفه ملی محیط کسب‌وکار در ایران را براساس مقایسه هر مؤلفه با شرایط ایدئال محاسبه می‌کند و از مخاطب پرسشنامه می‌خواهد هر مؤلفه را بین ۱ تا ۱۰ (برحسب کیفیت و شدت مشکلات) نمره دهد و هرچه مشکل، حادث‌تر باشد، نمره بالاتر دهد به‌طوری که نمره ۱۰ به مؤلفه‌ای داده شود که اداره بنگاه‌ها را چنان مشکل کرده باشد که به آن دلیل، بنگاه نتواند کار را ادامه دهد و تعطیل شود.

مؤلفه‌های ده‌گانه گزارش بانک جهانی بیشتر رویکرد اداری دارند و مراحل، زمان و هزینه یک عملیات تعریف شده (مانند دریافت مجوز تأسیس یک سوله در بزرگ‌ترین شهر تجاری یک کشور به‌عنوان مؤلفه ورود به کسب‌وکارها) را می‌سنجند، اما مؤلفه‌های گزارش پایش محیط کسب‌وکار براساس تعریف محیط کسب‌وکار^۲ از تولیدکنندگان ایرانی استخراج شده‌اند و ناظر به شرایط، فرهنگ، اقلیمی، قانونی و... تولید و سرمایه‌گذاری در ایران هستند.

گزارش کسب‌وکار بانک جهانی به تفکیک استان‌ها و بخش‌های اقتصادی نیست، اما گزارش

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه کنید به: سیدمحمد رضا حسینی، معرفی و ارزیابی شاخص‌های انجام کسب‌وکار، گزارش بنگاه و پایش محیط کسب‌وکار، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، اسفندماه ۱۳۸۹.

حاضر، ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی در سراسر کشور از وضعیت ۲۲ مؤلفه ملی محیط کسب و کار ایران را به تفکیک سه حوزه کشاورزی، صنعت و معدن و خدمات و نیز به تفکیک ۲۵ استان^۱ کشور ارائه می‌کند.

مؤلفه محیط کسب و کار ایران چگونه به دست آمده است؟

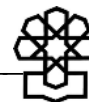
گروه مطالعات محیط کسب و کار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی از همان ابتدای تأسیس با مشورت و هدایت شورای علمی گروه، تهیه شاخص‌های ملی محیط کسب و کار را ضروری دانست.

در گام اول برای تهیه این مؤلفه‌ها، از تشکل‌های فراگیر و سراسری فعالان اقتصادی یعنی اتاق‌های بازرگانی صنایع و معادن، خانه‌های صنعت و معدن، انجمن‌های مدیران صنایع، خانه کشاورز و شورای عالی کارفرمایی خواسته شد تا عوامل اخلاص‌کننده در اداره بنگاه‌های ایران را که خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند (تعریف محیط کسب و کار)، ارائه کنند. از میان پاسخ‌ها و مطالب واصله، حدود ۱۷ مشکل فراگیر و مشترک در بنگاه‌های ایرانی، استخراج و از تشکل‌های یاد شده خواسته شد آنها را بازخوانی و اصلاح کنند. این فرآیند دو بار دیگر طی اردیبهشت و خردادماه ۱۳۸۹ تکرار شد و در نهایت ۲۲ مؤلفه محیط کسب و کار به شرح پیوست به دست آمد.

این مؤلفه‌ها می‌توانند در طول زمان و نیز در مکان‌های مختلف متفاوت باشند، اما با اجماع نظر پنج تشکل فراگیر یاد شده، این ۲۲ مشکل، مشکلات عمومی فعالان اقتصادی در ایران هستند. بدیهی است برخی تولیدکنندگان، مشکلات تخصصی خود را دارند و به این ترتیب برای ارزیابی محیط کسب و کار در هر حوزه یا استان خاص، می‌توان علاوه بر ۲۲ مؤلفه استخراج شده، یک یا چند مؤلفه خاص آن حوزه یا استان را نیز تعریف کرد. به عنوان مثال برای ارزیابی محیط کسب و کار در استان خوزستان چه بسا مؤلفه «میزان گرد و غبار هوا» و یا برای ارزیابی مؤلفه‌های محیط کسب و کار در زراعت دیم، مؤلفه «میزان بارندگی» می‌توانند به ۲۲ مؤلفه عمومی اضافه شوند.

مؤلفه‌های ۲۲ گانه ارائه شده برای ارزیابی محیط کسب و کار ایران در این گزارش، مؤلفه‌هایی قطعی نیستند و چه بسا با مطالعات بیشتر بتوان بر دقت آنها افزود، اما ارزیابی این مؤلفه‌ها می‌تواند کارکردی مؤثر برای تصمیم‌سازان کشور داشته باشند و نشان دهند در کدام حوزه‌های کاری و کدام استان‌ها، کدام مشکلات حادثتر و کدام‌ها در جهت بهبود و یا برعکس حرکت می‌کنند.

۱. در پایش پاییز ۱۳۸۹، تعداد پرسشنامه‌های عودت شده در استان خراسان شمالی، کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری، بوشهر، سیستان و بلوچستان و هرمزگان کمتر از ۳ پرسشنامه بود و به توصیه متخصصان آمار، در توصیف نتایج این نظرخواهی، این استان‌ها حذف شدند، اما در محاسبه مؤلفه‌ها در کل کشور، محسوب شدند.

گام‌های بعدی در تکمیل گزارش پایش محیط کسب‌وکار

نتایج حاصل از نظرخواهی از تشکل‌های اقتصادی که گزارش حاضر را تشکیل می‌دهد، قابل تعمیم به کل تولیدکنندگان کشور نیست زیرا با نمونه‌گیری علمی از جامعه تولیدکنندگان کشور می‌توان نتایج نظرخواهی از نمونه‌ها را به کل جامعه تولیدکنندگان کشور تعمیم داد. نتایج این نظرخواهی حتی قابل تعمیم به کل تشکل‌های اقتصادی هم نیست زیرا از ۷۱۷ تشکل اقتصادی رسمی شناسایی شده برای تهیه این گزارش که از اتاق‌های بازرگانی صنایع و معادن و یا وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی، صنایع و معادن، جهاد کشاورزی، فرهنگ و ارشاد اسلامی و یا تعاون مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند، فقط حدود ۲۵۸ تشکل به پرسشنامه ارسالی پاسخ دادند و از این ۲۵۸ تشکل، هویت تعدادی از آنها صریح و دقیق نبود. لذا تنها از ۱۹۰ پرسشنامه تکمیل شده (نرخ بازگشت مؤثر حدود ۲۶ درصد) در تهیه این گزارش استفاده شد.

از آنجا که در ملاحظات آماری، نرخ بازگشت پرسشنامه باید ۸۰ درصد باشد تا نتایج قابل تعمیم شناخته شوند، گزارش حاصل را نمی‌توان برآیند نظر همه تشکل‌های اقتصادی کشور دانست و صرفاً آن را نتیجه نظر ۱۹۰ تشکل اقتصادی می‌دانیم.

در گام‌های بعدی تدوین این گزارش و برای تعمیم دادن نتایج این نظرخواهی، در نظر است برای تکمیل پرسشنامه‌ها از جامعه فعالان اقتصادی کشور نمونه‌گیری علمی صورت گیرد و در صورتی که نمونه‌گیری مقدور نبود، پرسشنامه‌ها باز هم برای تشکل‌های اقتصادی ارسال شود، اما تمهیداتی فراهم شود تا تعداد پرسشنامه‌های تکمیل و عودت شده به مرز ۸۰ درصد برسد.

گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی برای تعمیم‌پذیر و دقیق‌تر کردن نتایج این گزارش تحت نظارت یک هیئت علمی شامل تخصص‌های متنوع اقتصادی، آمار و مدیریت، مطالعات لازم را شروع کرده تا در آینده، ارزیابی‌های هرچه دقیق‌تری از وضعیت و مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران به سیاستگذاران و تصمیم‌گیران اقتصادی کشور تقدیم کند.

سیمای پاسخگویان

ارزیابی مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار براساس تعریف این مفهوم باید توسط «مدیران بنگاه‌ها» انجام شود یعنی کسانی که طبق تعریف محیط کسب‌وکار، در عمل با عوامل مؤثر در اداره و عملکرد بنگاه‌ها ولی خارج از کنترل مدیر بنگاه درگیر هستند و می‌توانند میزان و شدت تأثیر هرکدام از این عوامل در اداره بنگاه‌ها (مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار) را تشخیص دهند و ارزیابی کنند.

از آنجا که در کشورمان آمار دقیق و روشنی از تعداد کل تولیدکنندگان کالاها و خدمات اعم از تولیدکنندگان صنفی و خدماتی و به‌ویژه تولیدکنندگان بخش کشاورزی در دسترس نیست و تعریف جامعه آماری و نمونه‌گیری براساس وزن هر گروه بسیار مشکل است، در این مطالعه، به‌جای نمونه‌گیری از تولیدکنندگان کالاها و خدمات در ایران، از بهترین انتخاب دوم آن یعنی «تشکل‌های اقتصادی» خواسته شد تا مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار را ارزیابی کنند.

منظور از «تشکل‌های اقتصادی»، تشکل‌هایی هستند که به‌منظور حفظ حقوق و منافع مشروع و قانونی و ساماندهی فعالیت و بهبود وضعیت اقتصادی اعضا به‌موجب قانون یا به‌صورت داوطلبانه به‌وسیله مدیران صنایع و معادن و کشاورزی و بازرگانی و خدمات و نیز دارندگان کسب یا پیشه یا حرف و تجارت نزد اتاق بازرگانی صنایع و معادن ایران یا اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران ثبت شده‌اند.^۱

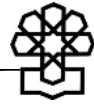
در این مطالعه به‌طور ضمنی فرض شده است که تشکل‌های اقتصادی، برآیند نظر اعضا را اعلام می‌کنند.

برای اجرای این پیمایش، فهرست کل تشکل‌های اقتصادی ثبت شده در اتاق‌های بازرگانی صنایع و معادن، وزارتخانه‌های صنایع و معادن، جهاد کشاورزی، کار و امور اجتماعی، فرهنگ و ارشاد اسلامی و نیز دفاتر استانی تشکل‌های اقتصادی سراسری شامل خانه‌های صنعت و معدن، کانون‌های عالی کارفرمایی و انجمن‌های مدیران صنایع جمع‌آوری شد و پس از تماس با دفتر تشکل و اطمینان از فعال بودن و وجود هیئت‌مدیره رسمی در آنها، طی ۱۵ تا ۲۰ آذرماه ۱۳۸۹، تعداد ۷۱۷ نامه به همراه دو پرسشنامه ارزیابی مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار و ارزیابی عملکرد دستگاه‌های حکومتی مرتبط با اداره بنگاه‌ها، برای این تشکل‌ها در سراسر کشور به‌وسیله نمابر ارسال شد.

برخی تشکل‌ها پس از چند روز پاسخ را با نمابر عودت دادند. با بقیه تشکل‌ها نیز هرکدام دوبار تماس تلفنی برای عودت پرسشنامه تکمیل شده برقرار شد و در نهایت پس از پیگیری‌ها، تا ۱۰ دی‌ماه ۱۳۸۹ تعداد ۲۵۸ پاسخ به گروه مطالعات محیط کسب‌وکار مرکز پژوهش‌ها رسید که با ارزیابی پرسشنامه‌های ارسالی، تعدادی از پاسخ‌ها به دلایل مختلفی از جمله نامعلوم بودن هویت ارسال‌کننده، تشکیک در اینکه نظر واصله نظر تشکل بوده یا نه و نیز به‌دلیل دریافت پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط بنگاه‌های زیرمجموعه تشکل‌ها، کنار گذاشته شد و در نهایت ۱۹۰ پرسشنامه تکمیل شده مبنای مطالعه قرار گرفت. فهرست اسامی این ۱۹۰ تشکل در پایان این گزارش ارائه شده است.

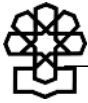
توزیع ۱۹۰ پرسشنامه تکمیل شده قابل قبول بین استان‌ها به‌گونه‌ای بود که از استان بوشهر هیچ پاسخ قابل قبولی دریافت نشد و تعداد پاسخ‌های غیرقابل قبول از استان‌های چهارمحال و

۱. تعریف تشکل اقتصادی در ماده (۱) طرح قانونی ایجاد فضای مساعد کارآفرینی و رفع موانع کسب‌وکار.

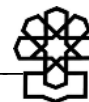
بختیاری، خراسان شمالی، سیستان و بلوچستان، کهگیلویه و بویراحمد و هرمزگان نیز کمتر از ۳ بود و به توصیه هیئت علمی این مطالعه، این ۶ استان از مطالعه حذف شدند.

توزیع پرسشنامه‌های تکمیل شده قابل قبول برحسب استان‌ها به شرح جدول ۱ است. علاوه بر استان‌ها، تعدادی از پرسشنامه‌ها نیز توسط تشکل‌های کشوری و فرااستانی تکمیل شده که آنها را جداگانه بررسی و تحلیل شده‌اند.

جدول ۱. توزیع پرسشنامه‌های ارسالی و پاسخ‌های معتبر دریافتی برحسب استان‌ها و بخش‌های اقتصادی در پایش پاییز ۱۳۸۹

پاسخ‌های اخذ شده																												
ردیف	بخش	استان																										
		آذربایجان شرقی	آذربایجان غربی	اصفهان	البرز	ایلام	تهران	خراسان جنوبی	خراسان رضوی	خوزستان	زنجان	سمنان	فارس	قزوین	قم	کردستان	کرمان	کرمانشاه	گلستان	گیلان	لرستان	مازندران	مرکزی	همدان	یزد	تشکل‌های کشوری	سایر استان‌ها	جمع کل کشور
۱	کشاورزی	۱		۱						۱	۱									۱	۱	۱	۱	۲	۱	۵	۱	۲۱
۲	صنعت و معدن	۳	۱	۳	۱	۱	۱	۱	۶	۱	۲	۲	۳	۱	۲	۲	۲	۱	۴	۱	۴	۱	۲	۳	۱	۲۴	۱	۷۶
۳	خدمات	۲	۲	۵	۲	۲	۳	۲	۳	۲	۱	۱	۲	۴	۱	۵	۴	۵	۱	۵	۳	۳	۷	۴	۳	۵	۶	۹۳
	تعداد پرسشنامه‌های بازگشتی قابل قبول	۶	۳	۹	۳	۳	۴	۱۰	۳	۴	۳	۹	۳	۵	۳	۵	۷	۵	۱۱	۳	۸	۱۱	۶	۶	۷	۳۹	۸	۱۹۰
	تعداد پرسشنامه‌های ارسالی	۲۶	۱۲	۵۳	۱۵	۶	۴۰	۴۰	۶۰	۱۰	۴۷	۲۵	۹	۲۳	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۲	۲۵	۲۱	۳۵	۱۳	۱۸	۲۲	۱۱۸	۴۷	۷۱۷
	نسبت بازگشت پرسشنامه‌ها (درصد)	۲۳	۲۵	۱۷	۲۰	۶۷	۲۵	۳۰	۲۵	۲۵	۳۶	۱۳	۲۲	۲۰	۱۳	۳۳	۳۳	۴۲	۵۰	۱۲	۳۸	۳۱	۴۶	۳۳	۳۲	۳۳	۱۷	۲۸

لازم به یادآوری است نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها در این مطالعه ۳۶ درصد بوده است که با حذف پرسشنامه‌های غیرقابل قبول، نرخ بازگشت مؤثر، ۲۶ درصد شده است که طبق نظر متخصصان آمار، قابل تعمیم به کل تشکل‌های کشور نیست. بیشترین مشارکت را در تکمیل پرسشنامه‌های ارسالی، تشکل‌های اقتصادی استان ایلام ۶۷ درصد و سپس استان‌های گلستان ۵۰ درصد و مرکزی ۴۶ درصد داشته‌اند. کمترین بازگشت پرسشنامه‌ها هم علاوه بر ۶ استان حذف شده از این مطالعه، متعلق به تشکل‌های استان گیلان ۱۲ درصد، خراسان رضوی و سمنان ۱۳ درصد بوده است. در پاسخ به پرسشنامه‌های ارسالی، تشکل‌های اقتصادی استان‌های ایلام و گلستان بیشترین مشارکت را داشته‌اند.

نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها به تفکیک حوزه‌های کاری نیز نشان می‌دهد که تشکل‌های بخش کشاورزی ۱۱ درصد، بخش صنعت و معدن ۴۰ درصد و بخش خدمات ۴۹ درصد پرسشنامه‌های ارسالی را تکمیل و عودت داده‌اند. کم بودن نرخ بازگشت در تشکل‌های کشاورزی را می‌توان به سازماندهی تشکیلاتی کمتر در این بخش نسبت داد.

ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۸۹

نتایج نظرخواهی از تشکل‌های اقتصادی درباره مؤلفه‌های ۲۲ گانه محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۸۹ نشان می‌دهد که «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» مانند تابستان ۱۳۸۹ همچنان به‌عنوان مهمترین مشکل ۱۹۰ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه محسوب می‌شود. میانگین نمره این شاخص، ۸/۷۳ از ۱۰ است و نشان می‌دهد توقع تشکل‌های تولیدی مشارکت‌کننده در این پیمایش از نظام بانکی بسیار فراتر از خدمات ارائه شده بانک‌هاست.

یادآوری می‌شود طبق تعریف محیط کسب‌وکار، ارزیابی به‌صورت بیشترین مشکل در اداره بنگاه‌ها انجام شده است و در این نظرخواهی از تشکل‌ها خواسته شده بود ارزیابی ۱۰ را برای مؤلفه‌ای در نظر بگیرند که آنقدر در اداره بنگاه‌ها مشکل ایجاد کرده که بنگاه‌ها را به حالت تعطیلی کشانده است. بعد از مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها، نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی، ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی و زیاد بودن تعطیلات رسمی از دیگر مواردی است که در صدر فهرست مشکلات فعالان کسب‌وکار قرار دارند. از سوی دیگر، از نظر تشکل‌های شرکت‌کننده در این پیمایش در پاییز ۱۳۸۹، مؤلفه‌های ضعف نظام توزیع و ضعف زیرساخت‌های تأمین برق به ترتیب، کمترین مشکل را در اداره بنگاه‌های تولیدی ایجاد کرده‌اند. جدول ۲ نتایج ارزیابی مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار را به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۸۹ نمایش می‌دهد:

جدول ۲. ارزیابی مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۸۹ به تفکیک استان‌ها و مقایسه با ارزیابی تابستان ۱۳۸۹

ردیف	استان	نماگرهای محیط کسب‌وکار در ایران																												
		آذربایجان شرقی	آذربایجان غربی	اردبیل	اصفهان	البرز	ایلام	تهران	خراسان جنوبی	خراسان رضوی	خوزستان	زنجان	سمنان	فارس	قزوین	قم	کرمان	کرمانشاه	گلستان	گیلان	لرستان	مازندران	مرکزی	همدان	یزد	تشکل‌های کشوری	سایر استان‌ها	میانگین کل کشور	نمونه تابستان ۱۳۸۹	
		تعداد افراد مشارکت‌کننده از هر استان در کل کشور																												
۱	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	۹/۵۰	۱۰	۹/۶۷	۷/۲۴	۱۰	۹/۵۴	۸/۸۰	۸/۶۷	۹/۳۱	۸/۷۲	۹/۳۱	۹/۱۳	۹/۱۳	۸/۳۰	۹/۳۳	۷/۰۰	۹/۰۷	۸/۵۰	۸/۳۲	۹/۱۷	۹/۳۸	۹/۰۹	۹/۰۰	۸/۹۲	۹/۱۹	۸/۲۴	۸/۶۴	۸/۷۳	۶/۴۰
۲	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی	۸/۵۰	۹/۰۰	۹/۰۰	۶/۶۳	۹/۳۳	۸/۶۳	۸/۰۰	۹/۱۷	۸/۷۳	۷/۹۴	۹/۱۷	۷/۶۷	۹/۱۷	۸/۶۰	۸/۳۳	۵/۲۵	۸/۳۶	۷/۴۵	۸/۴۵	۶/۰۳	۹/۰۰	۷/۸۰	۹/۰۰	۸/۱۷	۸/۰۷	۷/۲۱	۷/۳۸	۷/۹۳	۵/۷۱
۳	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۸/۲۰	۹/۵۰	۷/۵۰	۷/۷۶	۸/۳۳	۸/۴۰	۸/۴۰	۷/۳۳	۸/۷۵	۸/۱۷	۶/۵۰	۸/۰۰	۷/۹۳	۷/۲۰	۹/۰۰	۵/۳۳	۸/۴۰	۷/۷۵	۵/۹۵	۸/۸۳	۷/۶۳	۸/۴۴	۶/۱۷	۸/۷۵	۸/۴۲	۷/۹۳	۶/۷۵	۷/۶۷	۷/۶۷
۴	زیاد بودن تعطیلات رسمی	۶/۵۰	۱۰	۹/۵۰	۷/۴۲	۹/۶۷	۷/۷۳	۷/۵۰	۶/۰۰	۷/۲۷	۷/۵۰	۵/۷۳	۸/۰۰	۷/۹۱	۶/۵۰	۸/۶۷	۵/۳۷	۷/۹۳	۶/۶۸	۵/۳۷	۷/۴۳	۷/۸۵	۸/۳۳	۸/۰۰	۷/۱۴	۷/۵۱	۷/۵۱	۷/۰۰	۷/۴۷	۶/۱۸
۵	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران	۷/۷۵	۸/۰۰	۸/۰۰	۶/۲۰	۹/۰۰	۷/۵۳	۸/۸۹	۵/۰۰	۸/۷۸	۸/۷۸	۵/۰۰	۸/۸۹	۷/۵۳	۶/۲۰	۸/۰۰	۹/۵۰	۷/۴۳	۸/۱۳	۸/۳۸	۶/۳۱	۵/۶۲	۶/۷۱	۷/۵۳	۸/۵۰	۷/۸۶	۷/۱۹	۸/۲۹	۷/۳۶	۸/۴۷
۶	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	۶/۸۳	۹/۵۰	۷/۵۰	۶/۵۶	۱۰	۶/۵۶	۶/۱۵	۵/۳۳	۸/۸۳	۷/۳۳	۸/۵۰	۶/۱۵	۶/۶۷	۶/۶۷	۹/۳۳	۲/۵۰	۶/۸۵	۷/۳۳	۶/۸۰	۷/۳۳	۷/۳۸	۶/۱۷	۷/۸۲	۶/۳۳	۸/۵۰	۷/۳۵	۷/۴۴	۷/۲۶	۷/۳۹
۷	وجود مفساد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۶/۵۰	۹/۰۰	۷/۳۳	۶/۵۳	۸/۵۰	۸/۲۰	۷/۷۸	۶/۱۷	۷/۹۵	۷/۰۷	۳/۱۷	۴/۰۰	۷/۴۵	۷/۴۰	۹/۰۰	۷/۳۳	۷/۳۵	۷/۳۳	۸/۳۸	۵/۵۳	۴/۷۳	۷/۹۳	۷/۶۳	۷/۲۰	۶/۸۳	۸/۲۱	۵/۸۶	۶/۹۶	۵/۹۲
۸	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار	۷/۳۳	۸/۵۰	۹/۰۰	۶/۱۶	۵/۵۰	۷/۷۰	۷/۳۳	۶/۵۵	۶/۵۷	۷/۳۳	۶/۵۵	۶/۱۳	۶/۹۳	۷/۵۰	۸/۳۳	۵/۰۰	۶/۴۸	۶/۴۸	۶/۶۰	۷/۲۰	۸/۴۳	۶/۲۷	۷/۲۰	۹/۲۰	۷/۳۳	۷/۱۴	۶/۴۷	۶/۳۵	۶/۳۵
۹	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری	۷/۰۰	۷/۵۰	۴/۰۰	۷/۰۸	۱۰	۷/۳۷	۷/۳۳	۶/۰۰	۷/۱۷	۷/۳۳	۶/۴۰	۶/۱۷	۷/۴۹	۶/۶۰	۷/۰۰	۶/۶۰	۴/۶۷	۵/۷۵	۶/۸۳	۶/۰۰	۶/۱۳	۷/۳۹	۶/۰۰	۶/۱۷	۷/۹۲	۷/۴۳	۸/۰۶	۷/۶۶	۷/۶۶
۱۰	ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات	۷/۸۳	۹/۰۰	۵/۰۰	۶/۹۰	۷/۵۰	۷/۸۸	۷/۷۲	۶/۰۰	۷/۳۰	۷/۲۸	۹/۰۸	۶/۰۰	۵/۸۹	۷/۶۰	۸/۳۳	۴/۰۰	۵/۷۰	۵/۷۰	۵/۰۰	۴/۳۷	۷/۶۱	۷/۶۱	۴/۷۰	۸/۳۸	۷/۵۸	۷/۶۹	۶/۱۷	۶/۷۵	۶/۸۲
۱۱	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی	۶/۵۰	۶/۵۰	۳/۵۰	۶/۵۸	۹/۵۰	۷/۸۰	۸/۰۰	۴/۶۷	۸/۲۸	۶/۶۷	۶/۱۷	۶/۶۷	۶/۸۵	۷/۸۰	۶/۰۰	۵/۵۰	۶/۸۳	۶/۲۵	۶/۱۳	۶/۶۲	۷/۷۵	۷/۰۰	۶/۷۳	۴/۴۰	۷/۲۱	۶/۷۰	۷/۰۰	۶/۷۳	۷/۱۵
۱۲	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	۶/۴۲	۷/۵۰	۷/۳۳	۵/۶۲	۸/۰۰	۶/۵۰	۴/۴۳	۶/۶۷	۶/۷۵	۶/۳۹	۹/۵۰	۵/۰۰	۸/۰۵	۶/۴۰	۶/۶۷	۶/۶۷	۶/۱۷	۶/۱۷	۵/۳۱	۶/۱۴	۷/۲۳	۵/۱۷	۷/۲۳	۷/۲۳	۷/۴۲	۸/۱۴	۷/۲۵	۶/۰۷	۸/۴۵
۱۳	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار	۷/۵۰	۸/۵۰	۷/۰۰	۵/۱۶	۵/۵۰	۷/۸۳	۵/۳۳	۶/۳۸	۷/۳۸	۸/۵۵	۵/۳۳	۳/۸۳	۷/۴۳	۶/۵۰	۶/۳۰	۸/۵۰	۷/۱۷	۸/۱۷	۸/۱۷	۶/۵۰	۵/۵۷	۶/۵۷	۶/۱۶	۷/۳۰	۶/۷۱	۶/۵۵	۷/۰۷	۶/۵۸	۷/۱۷
۱۴	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران	۷/۳۳	۸/۰۰	۸/۳۳	۵/۸۶	۹/۰۰	۷/۳۱	۶/۳۳	۶/۰۰	۶/۹۲	۶/۹۲	۶/۰۰	۶/۴۲	۷/۲۰	۷/۴۰	۶/۳۳	۵/۰۰	۷/۳۶	۷/۳۶	۵/۹۶	۶/۷۰	۵/۵۰	۶/۷۱	۷/۹۰	۷/۶۴	۷/۶۴	۶/۳۶	۵/۰۰	۶/۵۳	۷/۹۸
۱۵	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی	۷/۰۰	۹/۰۰	۷/۰۰	۴/۰۰	۵/۸۸	۶/۱۴	۶/۸۵	۶/۱۴	۷/۰۰	۶/۱۶	۶/۱۶	۶/۸۳	۵/۹۰	۵/۵۰	۵/۵۰	۶/۶۰	۶/۲۵	۸/۲۵	۵/۷۵	۵/۳۳	۳/۷۵	۷/۲۹	۳/۷۵	۶/۶۴	۶/۶۴	۷/۱۷	۷/۱۷	۶/۳۳	۷/۳۱
۱۶	تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف	۷/۱۷	۹/۵۰	۶/۵۰	۴/۷۶	۸/۵۰	۶/۶۷	۵/۵۶	۶/۶۷	۴/۰۰	۷/۱۸	۶/۴۴	۶/۸۳	۶/۵۰	۷/۱۷	۶/۰۰	۶/۶۷	۴/۰۰	۵/۰۸	۵/۸۳	۵/۵۵	۸/۴۰	۴/۴۳	۷/۲۴	۷/۹۰	۶/۴۰	۶/۴۰	۶/۱۰	۶/۸۳	۷/۸۶
۱۷	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار	۸/۰۰	۸/۵۰	۸/۵۰	۴/۲۴	۸/۰۰	۴/۲۴	۵/۹۹	۵/۶۳	۴/۳۳	۷/۱۱	۵/۳۳	۲/۰۰	۶/۶۵	۶/۰۰	۹/۰۰	۴/۶۷	۸/۰۰	۸/۰۰	۴/۰۰	۶/۴۴	۶/۵۷	۶/۵۷	۳/۷۵	۶/۶۷	۶/۶۷	۶/۱۸	۶/۱۸	۵/۵۰	۶/۸۹
۱۸	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	۶/۲۵	۷/۰۰	۵/۵۰	۴/۴۳	۴/۵۰	۴/۴۳	۴/۵۰	۵/۱۴	۵/۱۴	۶/۴۴	۵/۱۷	۴/۷۸	۶/۸۹	۴/۲۵	۵/۰۰	۳/۶۷	۵/۱۳	۵/۱۳	۶/۲۵	۴/۶۷	۴/۶۷	۴/۳۸	۶/۷۵	۳/۶۰	۶/۴۳	۶/۴۳	۵/۰۰	۵/۷۲	۶/۲۳
۱۹	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۴/۶۷	۸/۰۰	۴/۵۰	۴/۲۹	۵/۰۰	۴/۶۰	۵/۷۵	۵/۷۵	۶/۰۰	۶/۸۳	۵/۱۷	۴/۲۳	۶/۸۳	۶/۱۲	۶/۰۰	۳/۸۰	۵/۹۳	۷/۷۵	۶/۵۰	۵/۸۲	۶/۴۷	۶/۵۷	۶/۰۵	۶/۵۷	۵/۱۴	۵/۱۴	۵/۸۵	۴/۵۰	۵/۳۶
۲۰	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	۷/۰۰	۷/۵۰	۶/۵۰	۳/۶۸	۶/۵۰	۷/۴۲	۵/۴۴	۴/۰۰	۶/۳۳	۵/۶۱	۶/۳۳	۴/۵۰	۶/۶۷	۳/۲۰	۸/۰۰	۷/۰۰	۵/۴۲	۵/۶۷	۵/۶۷	۵/۶۱	۵/۶۱	۵/۰۳	۶/۷۱	۶/۴۰	۲/۰۰	۶/۲۱	۵/۸۲	۴/۸۳	۵/۰۶
۲۱	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به‌دست مصرف‌کننده	۴/۱۷	۷/۰۰	۳/۵۰	۴/۳۷	۵/۳۳	۴/۳۷	۴/۳۳	۵/۳۸	۴/۳۳	۵/۷۵	۵/۳۸	۴/۳۳	۶/۳۹	۵/۲۰	۵/۰۰	۵/۰۰	۶/۹۶	۶/۵۰	۳/۵۰	۵/۱۰	۳/۵۷	۶/۱۳	۶/۳۰	۵/۰۰	۶/۷۱	۵/۵۸	۵/۷۵	۵/۴۷	۶/۸۲
۲۲	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۴/۵۰	۵/۵۰	۲/۵۰	۴/۰۰	۶/۶۷	۶/۳۳	۶/۳۳	۴/۵۰	۴/۵۰	۶/۵۶	۴/۵۰	۴/۵۰	۵/۸۷	۳/۴۰	۵/۰۰	۵/۶۷	۳/۶۷	۵/۶۷	۵/۱۸	۴/۹۳	۵/۲۹	۵/۸۳	۳/۲۵	۵/۸۳	۴/۴۳	۵/۵۸	۳/۳۳	۴/۸۱	۷/۲۵
	میانگین کل استان	۶/۹۳	۸/۳۰	۶/۵۵	۵/۷۹	۷/۳۳	۷/۴۶	۶/۶۶	۵/۷۳	۶/۴۴	۷/۴۴	۵/۵۶	۷/۱۸	۷/۱۸	۶/۰۸	۷/۴۲	۵/۷۵	۶/۸۱	۶/۲۵	۶/۲۰	۶/۱۱	۶/۷۵	۷/۱۶	۷/۱۶	۷/۵۱	۷/۲۱	۷/۲۱	۶/۲۴	۶/۵۵	۷/۰۵

همان‌طور که در اطلاعات ارائه شده جدول ۲ مشخص است، میانگین نهایی پاسخ‌های ارائه شده به پرسش‌های ۲۲ گانه برابر با ۶/۶۵ ارزیابی شده است. نتایج این نظرخواهی نشان می‌دهد تشکلهایی که پرسشنامه‌های ارسالی را تکمیل کرده‌اند، وضعیت ۱۱ مؤلفه محیط کسب‌وکار در این مطالعه را بدتر از میانگین کشور دانسته‌اند.

جدول فوق همچنین نشان می‌دهد که همانند تابستان ۱۳۸۹، مشکلات مربوط به تأمین مالی بنگاه‌های تولیدی (اعم از تأمین مالی از طریق شبکه بانکی کشور، بازار سرمایه یا بازار غیررسمی) همچنان در صدر فهرست مشکلات و موانع عملکرد بنگاه‌ها قرار دارد. نکته جالب دیگر درباره مؤلفه «مشکل دریافت تسهیلات از بانکها» این است که ارزیابی تشکلهای استان‌های شرکت‌کننده در این پیمایش، پراکندگی نسبتاً کمی دارد و این نشان می‌دهد تقریباً همه تشکلهای در همه استان‌ها، دریافت تسهیلات از بانکها را مشکل بسیار حادی می‌دانند به طوری که نه تنها در میانگین کل کشور این مؤلفه بدترین مشکل بنگاه‌ها ارزیابی شده است، بلکه بدترین نمره‌ای که تشکلهای یک استان به مؤلفه‌ای داده‌اند نیز مربوط به همین مؤلفه «دریافت تسهیلات از بانکها» بوده است و جالب اینکه در ستون بهترین ارزیابی هر استان از هر مؤلفه، بهترین نمره (نمره ۷/۰ توسط تشکلهای استان کردستان) که به مؤلفه دریافت تسهیلات از بانکها توسط یک استان داده شده است، باز هم از میان همه نمره‌های خوب، بدترین ارزیابی تلقی می‌شود (ستون آخر جدول ۳ را نگاه کنید).

دو شاخص از شاخص‌های ۲۲ گانه پایش محیط کسب‌وکار، مربوط به حوزه روابط کار است. این دو شاخص عبارتند از: نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی و محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار. بررسی تغییرات این دو شاخص در هر ارزیابی دو دوره تابستان و پاییز نشان می‌دهد که از نظر تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی کشور یکی از مهمترین مشکلات در اداره بنگاه، محدودیت‌های قانونی در اداره نیروی انسانی است، البته باید توجه داشت با توجه به اینکه این نظرخواهی تنها از کارفرمایان صورت پذیرفته است و نظر کارگران در محاسبه آن لحاظ نشده است، لذا هرگونه سیاستگذاری در حوزه روابط کارگر و کارفرما نیاز به بررسی همه‌جانبه و دریافت نظرات کارگر، کارفرما و دولت به‌عنوان سه ضلع مثلث روابط کار دارد. با توجه به اینکه اصلاح «قانون کار» در دستور کار دولت محترم است، امید می‌رود با تسریع در ارائه این اصلاحیه به مجلس، حل مشکلات مربوط به این بخش با سرعت بیشتری انجام شود.

نکته جالب توجهی که در نتایج این پیمایش وجود دارد، صعود (بدتر شدن) پنج پله‌ای مؤلفه «زیاد بودن تعطیلات رسمی» در رتبه‌بندی بدترین مؤلفه‌ها در پاییز ۱۳۸۹ (جدول ۲) در مقایسه با تابستان ۱۳۸۹ است. از دلایل این صعود معنی‌دار را می‌توان تعطیل شدن واحدها و بنگاه‌های تولیدی در پاییز ۱۳۸۹ به بهانه آلودگی هوا دانست.

از دیگر نتایج مهمی که می‌توان آن را با اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مرتبط دانست، بدتر شدن ۹ رتبه‌ای مؤلفه «قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی» است. با توجه به اینکه در سه‌ماهه مورد بررسی، تمهیدات لازم برای اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها انجام شده و در انتهای دوره نیز اجرای نهایی قانون آغاز شده است، ثابت نگهداشتن دستوری قیمت‌ها توسط دولت با وجود افزایش قیمت مواد اولیه و حامل‌های انرژی، احتمالاً از دلایل نارضایتی تشکل‌های اقتصادی بوده است. در این مورد می‌توان دو فرضیه را متصور بود: نخست اینکه فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان انتظار داشتند با توجه به افزایش هزینه اولیه تولید، دولت به نظام بازار اجازه دهد آزادانه قیمت‌ها را تعیین کند، البته با توجه به سیاست دولت در کنترل تورم این امر انتظاری غیرمعقول است. فرضیه دوم این است که فعالان اقتصادی به روش قیمتگذاری کالاها و خدمات پیرو اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها اعتراض داشته‌اند.

وضعیت مؤلفه‌هایی مانند «ضعف داسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات»، «عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار»، «تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار»، «تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه»، «ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل»، «ضعف نظام توزیع» و «ضعف زیرساخت‌های تأمین برق» در این دوره در مقایسه با دوره سه‌ماهه تابستان تغییر قابل توجهی نداشته است.

نتیجه نهایی اینکه نمره شاخص کل پایش محیط کسب‌وکار کشور در پاییز ۱۳۸۹، ۶/۶۵ برآورد شده است که در مقایسه با سه‌ماهه تابستان همین سال (۷/۰۵) می‌توان گفت وضعیت کسب‌وکار کشور از نظر فعالان اقتصادی با اندکی «بهبود» همراه بوده است.

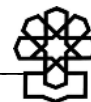
همچنین جدول ۲ نشان می‌دهد که در مجموع، بدترین ارزیابی را از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۸۹، تشکل‌های اقتصادی استان‌های آذربایجان غربی (۸/۳۰)، همدان (۷/۵۱) و ایلام (۷/۴۶) و بهترین ارزیابی را تشکل‌های اقتصادی استان‌های مرکزی، سمنان و خراسان جنوبی دارند که به ترتیب نسبت به سایر استان‌های حاضر در این پیمایش وضعیت بهتری داشته‌اند.

جدول ۳، نتایج ارزیابی تشکلهای استانی را به ترتیب بدترین تا بهترین ارزیابی استانی نشان می‌دهد. براساس این جدول، تشکلهای اقتصادی استان‌های مرکزی، سمنان و خراسان جنوبی، به نسبت سایر استان‌ها بهترین ارزیابی و تشکلهای اقتصادی استان‌های آذربایجان غربی، همدان و ایلام، بدترین ارزیابی را از وضعیت مؤلفه‌های ۲۲ گانه محیط کسب‌وکار ارائه داده‌اند.

جدول ۴، بهترین و بدترین ارزیابی استان‌ها از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۸۹ (به هر مؤلفه، تشکلهای اقتصادی کدام استان‌ها بهترین و بدترین نمره را داده‌اند؟)

ردیف	وضعیت		مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران	
	بدترین ارزیابی در استان (دارای بالاترین نمره به مؤلفه)	بهترین ارزیابی در استان (دارای پایین‌ترین نمره به مؤلفه)		
۱	زنجان	تهران	۹/۵	۴/۴۳
۲	البرز	مرکزی	۹	۴/۶۷
۳	قم	زنجان	۹/۵	۴/۸۳
۴	البرز	سمنان	۱۰	۲/۵
۵	البرز	سمنان	۱۰	۳/۵
۶	آذربایجان غربی	خراسان جنوبی، قزوین، کردستان، مرکزی	۹/۵	۴
۷	قم	زنجان	۹	۲
۸	قم	البرز، مرکزی	۸	۲
۹	خراسان رضوی	مرکزی	۸/۵۵	۳/۶
۱۰	آذربایجان غربی	گیلان	۱۰	۵/۳۷
۱۱	آذربایجان غربی	کردستان	۹/۵	۵/۳۳
۱۲	زنجان	قم، کردستان	۹/۰۸	۴
۱۳	البرز	اردبیل	۶/۶۷	۲/۵
۱۴	آذربایجان غربی	قزوین	۸	۳/۸
۱۵	آذربایجان غربی	اردبیل، زنجان، سمنان، کرمانشاه	۷	۳/۵
۱۶	آذربایجان غربی	البرز، مرکزی	۹	۱/۵
۱۷	البرز	اردبیل، سمنان	۹/۵	۳/۵
۱۸	مرکزی	کرمانشاه	۹/۲	۴/۶
۱۹	آذربایجان غربی، البرز	کردستان	۱۰	۷
۲۰	ایلام	مرکزی	۷/۵۵	۳/۶
۲۱	البرز	کردستان	۹/۳۳	۵/۲۵
۲۲	آذربایجان غربی، قم	زنجان	۹	۳/۱۷

جدول ۴ نشان می‌دهد که در هر مؤلفه، مجموعاً تشکل‌های کدام استان‌ها بهترین و بدترین ارزیابی را ارائه کرده‌اند. براساس داده‌های این جدول، تشکل‌های استان‌های آذربایجان غربی در ۸ مؤلفه و البرز در ۷ مؤلفه، بدترین ارزیابی را داشته‌اند. پس از آن، تشکل‌های استان‌های قم، مرکزی، ایلام و خراسان رضوی، از نظر تعداد ارزیابی «بدترین» در رتبه‌های بعدی هستند.

از نظر تعداد بهترین ارزیابی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار، تشکل‌های استان مرکزی بیشتر از سایر استان‌ها بهترین ارزیابی‌ها را از مؤلفه‌های ۲۲ گانه ارائه کرده‌اند به طوری که نام استان مرکزی ۶ بار در ستون بهترین ارزیابی برای هر مؤلفه در جدول شماره ۴ تکرار شده است که پس از استان مرکزی، تشکل‌های استان‌های کردستان و سمنان، بهترین ارزیابی‌ها را از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در استان خود داشته‌اند.

در این مطالعه، پاسخ‌های ۱۹۰ تشکل مشارکت‌کننده در ارزیابی مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار به تفکیک سه بخش خدمات، صنعت و معدن و کشاورزی نیز محاسبه شد. نتیجه این محاسبه در جدول ۵ ارائه شده است.

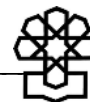
جدول ۵ نشان می‌دهد که در مجموع تشکل‌های بخش خدمات در کل کشور نسبت به دو بخش دیگر ارزیابی بدتری از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۸۹ داشته‌اند و برعکس، تشکل‌های بخش کشاورزی ارزیابی مثبت‌تری داشته‌اند. این جدول همچنین نشان می‌دهد که مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها در هر سه بخش مشترک بوده و تشکل‌های هر سه بخش، بدترین ارزیابی را به این مؤلفه داده‌اند. جالب اینکه پس از مؤلفه دریافت تسهیلات از بانک‌ها، تشکل‌های صنعتی و کشاورزی مؤلفه «ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید» را مشکل حادتری ارزیابی کرده‌اند، ولی تشکل‌های بخش خدمات نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی را دومین مشکل مهم در اداره بنگاه‌های خود دانسته‌اند.

شایان ذکر است که از ۱۹۰ تشکلی که در این پیمایش شرکت کرده‌اند، ۹۳ تشکل به بخش خدمات، ۷۶ تشکل به بخش صنعت و معدن و ۲۱ تشکل به بخش کشاورزی تعلق داشته است. گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در پیمایش‌های بعدی تلاش خواهد کرد تا نسبت مشارکت بخش‌های مختلف اقتصادی در پیمایش متناسب با نسبت‌های واقعی در اقتصاد ایران تنظیم شود.

جدول ۵. ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار به تفکیک بخش‌های اقتصادی در پاییز ۱۳۸۹

ردیف	مؤلفه	بخش کشاورزی	بخش صنعت و معدن	بخش خدمات	میانگین کشوری برای هر مؤلفه
	تعداد تشکل‌های مشارکت‌کننده از هر بخش در کل کشور	۲۱	۷۶	۹۳	۱۹۰
۱	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	۸/۱۰	۸/۸۶	۸/۷۹	۸/۷۳
۲	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی	۷/۴۲	۷/۶۹	۸/۲۷	۷/۹۳
۳	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۷/۷۵	۸/۲۱	۷/۳۶	۷/۷۹
۴	زیاد بودن تعطیلات رسمی	۶/۷۵	۷/۷۲	۷/۴۱	۷/۴۷
۵	بی‌تعهدی شرکت‌ها و موسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران	۶/۷۶	۷/۰۷	۷/۸۲	۷/۳۶
۶	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	۷/۴۵	۷/۳۳	۷/۱۲	۷/۲۶
۷	وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۶/۴۳	۶/۳۶	۷/۶۶	۶/۹۶
۸	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار	۶/۶۹	۶/۷۲	۷/۲۴	۶/۹۴
۹	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری	۷/۲۷	۶/۷۰	۶/۹۴	۶/۸۸
۱۰	ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات	۶/۲۹	۶/۷۸	۶/۸۳	۶/۷۵
۱۱	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی	۷/۵۷	۶/۱۷	۷/۰۰	۶/۷۳
۱۲	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	۶/۴۵	۶/۵۷	۶/۶۵	۶/۵۹
۱۳	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار	۶/۵۹	۶/۴۸	۶/۶۹	۶/۵۸
۱۴	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران	۶/۶۸	۶/۸۲	۶/۲۲	۶/۵۳
۱۵	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی	۵/۹۵	۶/۲۰	۶/۵۷	۶/۳۳
۱۶	تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف	۶/۰۲	۶/۴۲	۵/۷۶	۶/۱۰
۱۷	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار	۵/۴۹	۶/۳۶	۵/۸۴	۶/۰۴
۱۸	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	۶/۹۷	۵/۴۶	۵/۶۶	۵/۷۳
۱۹	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۵/۴۶	۵/۵۴	۵/۷۷	۵/۶۳
۲۰	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	۵/۱۰	۵/۵۵	۵/۸۹	۵/۶۳
۲۱	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	۵/۳۸	۵/۴۸	۵/۴۹	۵/۴۷
۲۲	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۴/۷۵	۴/۸۶	۴/۷۷	۴/۸۱
۲۳	میانگین بخش	۶/۵۱	۶/۶۱	۶/۷۲	۶/۶۵

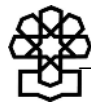

ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی از عملکرد دستگاه‌های مرتبط با کسب‌وکار در پاییز ۱۳۸۹

گروه مطالعات محیط کسب‌وکار برای بررسی وضعیت عملکرد سازمان‌ها و نهادهای حکومتی مؤثر در اداره بنگاه‌ها در پاییز ۱۳۸۹، سؤال زیر را از تشکل‌های اقتصادی کشور پرسید:

«طی پاییز سال ۱۳۸۹، عملکرد سازمان‌ها و نهادهای زیر را در اجرای وظایف قانونی‌شان در حمایت از تولیدکنندگان ایرانی چگونه ارزیابی می‌کنید؟ لطفاً به هریک از این نهادها که به کسب‌وکار تشکل شما مرتبط هستند، بین ۱ (بدترین) تا ۱۰ (بهترین) نمره دهید. توجه فرمایید که نمره‌دهی در این سؤال برعکس سؤال قبلی است یعنی نمره بالاتر به معنی بهتر بودن عملکرد دستگاه مربوطه از نظر شما خواهد بود.»

نتیجه حاصل از پاسخ این تشکل‌ها به پرسش فوق در جدول ۶ منعکس شده است.

جدول ۶. ارزیابی عملکرد دستگاه‌های مؤثر در اداره بنگاه‌ها از نظر ۱۹۰ تشکل اقتصادی ایران به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۸۹ (نمره ۱۰ نشان‌دهنده بهترین ارزیابی)

نمره تابستان ۱۳۸۹	میانگین کل کشور	سایر استان‌ها	تشکل های کشوری	یزد	همدان	مرکزی	مازندران	لرستان	گیلان	کلمستان	گرمانشاه	کرمان	کردستان	قم	قزوین	فارس	سمنان	زنجان	خوزستان	خراسان رضوی	خراسان جنوبی	تهران	ایلام	البرز	اصفهان	اردبیل	آذربایجان غربی	آذربایجان شرقی	استان	
																													رديف	دستگاه
	۱۹۰	۸	۳۹	۷	۶	۶	۱۱	۸	۳	۱۱	۵	۷	۴	۳	۵	۵	۳	۳	۹	۶	۴	۱۰	۴	۳	۹	۳	۳	۶	تعداد افراد مشارکت‌کننده از هر استان در کل کشور	
۶/۶	۶/۲۵	۴/۶۷	۶/۶۷	۴/۴۰	۷/۷۵	۲/۲۵	۴/۵۰	۳/۳۳	۶/۰۰	۵/۹۳	۹/۰۰	۷/۰۰	۵/۰۰	۸/۶۷	۵/۵۰	۸/۸۶	۷/۰۰	۷/۵۰	۶/۲۱	۷/۳۱	۴/۰۰	۶/۲۰	۸/۱۳	۷/۵۰	۶/۳۰	۹/۰۰	۸/۳۳	۶/۰۰	۱	اتاق بازرگانی
۴/۶	۵/۸۲	۵/۴۰	۵/۴۷	۷/۸۳	۶/۵۸	۳/۰۰	۷/۲۵	۵/۱۷	۷/۷۱	۵/۱۵	۴/۷۷	۸/۴۰	۷/۳۳	۷/۰۰	۴/۷۵	۵/۱۳	۷/۵۰	۶/۷۳	۵/۴۳	۴/۸۳	۴/۳۳	۵/۲۰	۹/۱۳	۱/۵۰	۵/۴۳	۸/۰۰	۸/۵۰	۴/۵۰	۲	اداره ثبت شرکت‌ها
۵/۴	۵/۶۹	۶/۶۷	۵/۲۱	۵/۶۷	۶/۹۰	۳/۵۰	۴/۸۰	۵/۵۰	۵/۶۷	۴/۵۴	۴/۳۳	۷/۰۰	۵/۵۰	۷/۵۰	۶/۵۰	۶/۲۹	۵/۰۰	۱/۰۰	۶/۳۶	۶/۷۸	۶/۰۰	۵/۰۰	۷/۳۸	۵/۵۰	۵/۷۷	۸/۰۰	۷/۳۳	۵/۷۵	۳	اداره استاندارد
۵/۷	۵/۶۷	۱۰/۰۰	۵/۷۵	۶/۰۰	۵/۶۷	۵/۰۰	۴/۷۴	۴/۰۰	۵/۵۰	۳/۶۹	۵/۵۰	۶/۰۰	۷/۰۰	۶/۰۰	۶/۰۰	۵/۱۹	۴/۰۰	۱۰/۰۰	۵/۶۰	۵/۲۹	۶/۰۰	۱۰/۰۰	۷/۴۰	۷/۵۰	۵/۸۲	۷/۵۰	۳/۰۰	۴	اداره نظارت بر غذا و دارو	
۵/۳	۵/۳۸	۶/۰۰	۵/۱۸	۶/۰۰	۵/۵۰	۲/۸۰	۶/۱۹	۵/۰۰	۷/۱۸	۴/۸۰	۷/۵۰	۳/۵۰	۵/۰۰	۵/۳۳	۵/۶۷	۵/۸۱	۶/۰۰	۱۰/۰۰	۵/۴۲	۵/۶۱	۵/۵۰	۵/۱۴	۶/۰۰	۳/۰۰	۶/۳۰	۳/۰۰	۷/۰۰	۵/۸۰	۵	وزارت صنایع و معادن
۵/۸۰	۵/۲۹	۶/۰۰	۵/۱۵	۶/۹۰	۴/۶۷	۴/۰۰	۵/۱۹	۴/۸۶	۵/۳۷	۴/۳۱	۴/۹۰	۵/۷۰	۷/۰۰	۴/۶۷	۵/۰۰	۵/۳۰	۶/۰۰	۶/۰۰	۴/۲۱	۴/۱۸	۳/۶۷	۶/۰۶	۸/۷۳	۵/۳۳	۵/۸۲	۴/۵۰	۷/۶۰	۵/۶۷	۶	اداره برق
۴/۷	۵/۲۱	۶/۵۷	۵/۰۷	۶/۰۰	۵/۱۷	۳/۲۵	۵/۸۴	۵/۱۴	۵/۱۱	۴/۲۵	۵/۰۰	۶/۷۱	۶/۵۰	۲/۶۷	۴/۰۰	۶/۳۳	۴/۳۳	۳/۴۴	۵/۴۴	۵/۸۳	۶/۳۳	۳/۲۹	۵/۸۳	۴/۵۰	۵/۸۵	۴/۳۳	۵/۳۳	۵/۶۷	۷	اداره کار
۳/۴	۵/۱۶	۵/۰۰	۴/۷۲	۷/۲۵	۶/۶۷	۲/۳۳	۵/۸۸	۳/۶۷	۵/۴۷	۴/۶۳	۶/۰۰	۵/۵۰	۴/۰۰	۶/۰۰	۶/۰۰	۵/۴۴	۵/۰۰	۲/۵۰	۵/۸۳	۵/۵۰	۴/۰۰	۶/۲۵	۶/۰۰	۱/۵۰	۵/۳۵	۷/۰۰	۸/۰۰	۵/۲۵	۸	گمرک
۵/۱	۴/۹۲	۳/۷۵	۵/۳۰	۴/۵۰	۵/۳۷	۳/۸۰	۵/۷۱	۳/۵۰	۵/۶۷	۳/۸۲	۵/۵۰	۴/۵۰	۶/۳۳	۵/۰۰	۵/۰۰	۴/۷۳	۶/۵۰	۷/۰۰	۵/۶۰	۴/۵۰	۴/۳۳	۵/۳۰	۶/۵۰	۲/۵۰	۴/۸۳	۴/۰۰	۵/۵۰	۵/۶۷	۹	بیمه‌های تجاری
۴/۲	۴/۸۸	۵/۳۶	۵/۲۰	۵/۰۰	۴/۶۰	۴/۶۰	۵/۱۲	۴/۶۴	۴/۶۷	۴/۷۹	۳/۰۴	۴/۵۸	۳/۰۰	۷/۰۰	۶/۶۷	۴/۸۳	۶/۰۰	۵/۲۵	۴/۲۲	۵/۰۳	۳/۶۷	۴/۴۴	۵/۵۰	۶/۰۰	۵/۵۵	۳/۳۳	۵/۵۶	۳/۵۰	۱۰	بانک‌های خصوصی
۳/۸	۴/۸۱	۷/۵۰	۴/۳۱	۶/۰۰	۵/۶۳	۳/۸۰	۳/۸۴	۴/۲۰	۵/۴۰	۴/۹۳	۴/۶۷	۵/۷۵	۵/۵۰	۷/۳۳	۶/۰۰	۵/۰۶	۷/۰۰		۴/۰۷	۳/۳۸	۳/۶۷	۴/۵۷	۶/۷۵	۲/۵۰	۴/۹۳	۴/۳۳	۸/۶۷	۵/۲۵	۱۱	وزارت بازرگانی
۳/۷	۴/۶۳	۷/۳۳	۴/۶۵	۵/۰۰	۵/۲۰	۳/۲۰	۴/۵۳	۲/۲۵	۵/۶۷	۴/۶۳	۵/۰۰	۶/۰۰	۵/۰۰	۵/۵۰	۵/۰۰	۴/۰۴	۷/۰۰	۴/۵۰	۳/۶۰	۴/۱۰	۲/۶۷	۷/۰۰	۶/۲۵	۲/۰۰	۴/۲۰	۴/۰۰	۵/۵۰	۴/۰۰	۱۲	سازمان حفاظت محیط زیست
۴/۲۰	۴/۵۲	۵/۵۰	۴/۴۶	۲/۲۵	۴/۷۵	۴/۰۰	۳/۹۲	۲/۷۵	۴/۸۰	۴/۱۱	۳/۶۷	۷/۵۰	۴/۰۰	۵/۰۰	۴/۵۰	۴/۰۴	۷/۰۰	۱۰/۰۰	۴/۱۰	۵/۲۰	۵/۰۰	۴/۰۰	۶/۵۵	۲/۵۰	۵/۰۰	۶/۰۰	۶/۰۰	۶/۰۰	۱۳	وزارت جهاد کشاورزی
۴/۷	۴/۳۵	۵/۰۰	۴/۳۳	۵/۲۰	۴/۵۰	۲/۲۰	۴/۳۸	۲/۲۵	۴/۱۷	۳/۱۹	۵/۳۳	۵/۷۵	۵/۵۰	۴/۰۰	۴/۸۰	۳/۹۷	۶/۵۰	۲/۷۵	۴/۱۴	۴/۴۵	۳/۰۰	۵/۶۰	۶/۶۳	۵/۳۳	۴/۶۷	۴/۰۰	۴/۵۰	۴/۰۰	۱۴	کلانتری‌ها
۴/۳	۴/۰۸	۷/۰۰	۳/۵۱	۴/۷۵	۳/۵۰	۲/۲۵	۴/۲۱	۲/۵۰	۶/۳۷	۳/۶۵	۶/۵۷	۴/۳۳	۵/۵۰	۴/۵۰	۳/۰۰	۴/۲۹	۷/۵۰	۲/۱۷	۳/۷۱	۴/۰۵	۳/۵۰	۴/۲۰	۷/۱۸	۶/۰۰	۴/۴۶	۴/۰۰	۵/۵۰	۳/۵۰	۱۵	دادسراها
۴/۶	۴/۰۸	۶/۳۳	۳/۵۶	۵/۰۰	۳/۰۰	۲/۵۰	۵/۱۷	۳/۰۰	۳/۶۷	۴/۶۲	۳/۳۳	۷/۰۰	۵/۵۰	۵/۰۰	۳/۰۰	۳/۸۶	۴/۵۰	۲/۵۵	۳/۶۴	۴/۰۴	۴/۳۳	۴/۲۰	۶/۸۲	۵/۵۰	۳/۰۰	۳/۰۰	۴/۶۷	۳/۰۰	۱۶	سازمان تعزیرات حکومتی
۵/۴۰	۳/۸۳	۴/۸۰	۴/۲۲	۲/۴۰	۳/۳۸	۲/۰۰	۳/۶۰	۲/۰۰	۲/۳۳	۳/۵۷	۴/۵۰	۵/۹۲	۴/۳۳	۱/۳۳	۳/۶۷	۴/۲۹	۶/۰۰	۲/۲۹	۳/۰۰	۳/۶۷	۴/۶۷	۵/۴۳	۶/۵۰	۴/۰۰	۵/۳۳	۳/۶۷	۴/۰۰	۲/۷۵	۱۷	شهرداری‌ها
۵	۳/۶۹	۴/۵۸	۳/۹۸	۲/۳۳	۳/۶۷	۲/۸۳	۳/۸۶	۴/۱۴	۳/۶۷	۴/۰۹	۲/۶۰	۲/۳۳	۵/۳۳	۳/۰۰	۴/۲۰	۳/۸۵	۵/۰۰	۲/۱۷	۳/۰۰	۳/۷۵	۳/۶۷	۳/۳۱	۳/۵۰	۴/۳۳	۵/۵۱	۱/۶۷	۳/۱۴	۳/۰۰	۱۸	بانک‌های دولتی
۵/۵	۳/۵۴	۵/۷۱	۳/۴۱	۲/۸۳	۳/۰۸	۲/۸۳	۳/۸۸	۱/۷۱	۲/۸۳	۳/۷۱	۲/۸۳	۳/۲۹	۳/۵۰	۴/۰۰	۴/۰۰	۳/۸۰	۴/۶۷	۲/۵۰	۳/۴۴	۴/۰۰	۲/۶۷	۳/۴۳	۴/۶۶	۵/۰۰	۴/۲۷	۲/۶۷	۴/۳۳	۳/۰۰	۱۹	سازمان امور مالیاتی
۴/۹	۳/۵۰	۵/۷۱	۳/۱۹	۳/۶۷	۲/۹۲	۲/۱۷	۳/۵۳	۳/۰۰	۲/۸۰	۲/۴۲	۴/۴۰	۵/۷۵	۲/۶۷	۲/۶۰	۲/۷۵	۴/۳۳	۱/۸۳	۳/۵۰	۳/۹۴	۲/۳۳	۳/۲۹	۵/۰۸	۵/۰۰	۴/۶۸	۱/۳۳	۴/۰۰	۴/۳۳	۲۰	سازمان تأمین اجتماعی	
۴/۷۵	۴/۷۷	۵/۸۹	۴/۶۷	۴/۹۵	۴/۹۲	۳/۱۲	۴/۸۱	۳/۶۳	۴/۹۹	۴/۲۴	۴/۹۲	۵/۵۶	۵/۳۳	۵/۱۱	۴/۷۹	۴/۹۲	۵/۹۴	۴/۷۵	۴/۵۳	۴/۷۷	۴/۱۲	۵/۱۰	۶/۵۲	۴/۳۵	۵/۱۶	۴/۴۴	۶/۰۵	۴/۴۸	میانگین کل استان	

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که براساس نظر ۱۹۰ تشکل اقتصادی کشور، اتاق بازرگانی در دوره بررسی (پاییز ۱۳۸۹) مانند دوره‌های گذشته این پیمایش، بهترین عملکرد را داشته است؛ البته با توجه به اینکه بسیاری از پاسخ‌دهندگان، عضو اتاق بازرگانی هستند این نتیجه‌گیری قابل اتکا نیست و در تکرار این پیمایش در زمستان ۱۳۸۹ و فصل‌های آتی، اتاق بازرگانی از این فهرست حذف خواهد شد.

بدون در نظر گرفتن اتاق بازرگانی، ۱۹۰ تشکل اقتصادی کشور، اداره ثبت شرکت‌ها، اداره استاندارد، اداره نظارت بر غذا و دارو، وزارت صنایع و معادن، اداره برق، اداره کار، گمرک، بیمه‌های تجاری و بانک‌های خصوصی را به ترتیب دارای عملکرد بهتری در مقایسه با سایر دستگاه‌ها ارزیابی کرده‌اند و در مقابل به سازمان امور مالیاتی، سازمان تأمین اجتماعی، بانک‌های دولتی، شهرداری‌ها، سازمان تعزیرات حکومتی و دادسراها بدترین نمره را داده‌اند.

جدول ۶ نشان می‌دهد عملکرد اتاق بازرگانی، اداره نظارت بر غذا و دارو، اداره ثبت شرکت‌ها، اداره، استاندارد، وزارت صنایع و معادن، اداره برق، اداره کار، گمرک، بیمه‌های تجاری و بانک‌های خصوصی در مقایسه با میانگین عملکرد دستگاه‌های مورد بررسی، مطلوب‌تر بوده است. در مقابل، عملکرد وزارت بازرگانی، وزارت جهاد کشاورزی، کلانتری‌ها، سازمان تعزیرات حکومتی، دادسراها، بانک‌های دولتی، سازمان امور مالیاتی، سازمان تأمین اجتماعی و شهرداری‌ها در پاییز ۱۳۸۹ از میانگین عملکرد سازمان‌ها و نهادهای مورد بررسی فاصله داشته است.

همچنین جدول ۶، تغییر ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش را از وضعیت عملکرد دستگاه‌های مؤثر در اداره بنگاه‌ها در پاییز ۱۳۸۹ و در مقایسه با تابستان ۱۳۸۹ نشان می‌دهد. براین اساس، وضعیت کلی عملکرد دستگاه‌های مورد بررسی نسبت به دوره تابستان سال ۱۳۸۹ به اندازه بسیار اندکی بهبود یافته است. نمره شاخص عملکرد دستگاه‌های مؤثر در محیط کسب‌وکار که در تابستان ۱۳۸۹، ۴/۷۵ بود در دوره پاییز ۱۳۸۹ به ۴/۷۷ ارتقا یافته است.

در جدول ۶، میانگین کل نمرات دستگاه‌های مرتبط با محیط کسب‌وکار به تفکیک استان ارائه شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود بهترین ارزیابی از عملکرد دستگاه‌های مورد بررسی به ترتیب توسط تشکل‌های اقتصادی استان‌های ایلام، آذربایجان غربی و سمنان و بدترین ارزیابی به ترتیب توسط تشکل‌های اقتصادی استان‌های مرکزی، لرستان و خراسان جنوبی ارائه شده است.

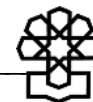

جدول ۷. بهترین و بدترین ارزیابی استان‌ها از عملکرد دستگاه‌های مؤثر در اداره بنگاه‌ها در پاییز ۱۳۸۹ (به هر دستگاه، تشکلهای اقتصادی کدام استان‌ها بهترین و بدترین نمره را داده‌اند؟)

ردیف	ارزیابی		بهترین ارزیابی در استان (دارای بالاترین نمره در دستگاه)		بدترین ارزیابی در استان (دارای پایین‌ترین نمره در دستگاه)	
	دستگاه	نمره	استان	نمره	استان	نمره
۱	اتاق بازرگانی	۹/۰۰	اردبیل - کرمانشاه	۹/۰۰	مرکزی	۲/۲۵
۲	اداره استاندارد	۸/۰۰	اردبیل	۸/۰۰	زنجان	۱/۰۰
۳	اداره برق	۸/۷۳	ایلام	۸/۷۳	خراسان جنوبی	۳/۶۷
۴	اداره ثبت شرکت‌ها	۹/۱۳	ایلام	۹/۱۳	البرز	۱/۵۰
۵	اداره کار	۶/۷۱	کرمان	۶/۷۱	قم	۲/۶۷
۶	اداره نظارت بر غذا و دارو	۱۰	تهران - زنجان	۱۰	آذربایجان شرقی	۳/۰۰
۷	بانک‌های خصوصی	۷/۰۰	قم	۷/۰۰	کردستان	۳/۰۰
۸	بانک‌های دولتی	۵/۵۱	اصفهان	۵/۵۱	اردبیل	۱/۶۷
۹	بیمه‌های تجاری	۷/۰۰	زنجان	۷/۰۰	البرز	۲/۵۰
۱۰	دادسراها	۷/۵۰	سمنان	۷/۵۰	زنجان	۲/۱۷
۱۱	سازمان امور مالیاتی	۵/۰۰	البرز	۵/۰۰	لرستان	۱/۷۱
۱۲	سازمان تأمین اجتماعی	۵/۷۵	کردستان	۵/۷۵	اردبیل	۱/۳۳
۱۳	سازمان تعزیرات حکومتی	۷/۰۰	کرمان	۷/۰۰	مرکزی	۲/۵۰
۱۴	سازمان حفاظت محیط زیست	۷/۰۰	تهران - سمنان	۷/۰۰	البرز	۲/۰۰
۱۵	شهرداری‌ها	۶/۵۰	ایلام	۶/۵۰	قم	۱/۳۳
۱۶	کلانتری‌ها	۶/۶۳	ایلام	۶/۶۳	مرکزی	۲/۲۰
۱۷	گمرک	۸/۰۰	آذربایجان غربی	۸/۰۰	البرز	۱/۵۰
۱۸	وزارت بازرگانی	۸/۶۷	آذربایجان غربی	۸/۶۷	البرز	۲/۵۰
۱۹	وزارت جهاد کشاورزی		زنجان		یزد	۲/۲۵
۲۰	وزارت صنایع و معادن		زنجان		مرکزی	۲/۸۰

جدول ۸ نشان می‌دهد، که در مجموع، تشکلهای بخش کشاورزی در کل کشور نسبت به دو بخش دیگر ارزیابی بدتری از عملکرد دستگاه‌های مؤثر در اداره بنگاه‌ها در پاییز ۱۳۸۹ داشته‌اند و برعکس، تشکلهای بخش صنعت ارزیابی مثبت‌تری داشته‌اند. این جدول همچنین نشان می‌دهد که با کنار گذاشتن ارزیابی - ظاهراً - تورش‌دار از عملکرد اتاق بازرگانی، تشکلهای کشاورزی و خدمات مجموعاً از عملکرد اداره ثبت شرکت‌ها بیشترین رضایت را داشته‌اند و تشکلهای صنعتی نیز از عملکرد وزارت صنایع و معادن رضایت بیشتری داشته‌اند.

تشکلهای بخش کشاورزی در بین ۲۰ دستگاه موجود در این پیمایش بدترین ارزیابی را به سازمان تعزیرات حکومتی داده‌اند. بدترین ارزیابی تشکلهای بخش صنعت و معدن و نیز خدمات، سازمان تأمین اجتماعی بوده است.

جدول ۸. ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی از عملکرد دستگاه‌های مؤثر در اداره بنگاه‌ها

به تفکیک بخش‌های اقتصادی در پاییز ۱۳۸۹

ردیف	دستگاه‌های مؤثر بر محیط کسب‌وکار	استان	بخش کشاورزی	بخش صنعت و معدن	بخش خدمات	میانگین کل برای هر دستگاه
	تعداد افراد مشارکت‌کننده از هر بخش در کل کشور		۲۱	۷۶	۹۳	۱۹۰
۱	اتاق بازرگانی		۶/۳۱	۶/۳۷	۶/۰۳	۶/۲۵
۲	اداره ثبت شرکت‌ها		۵/۸۳	۵/۵۷	۶/۱۱	۵/۸۲
۳	اداره استاندارد		۵/۳۷	۵/۹۱	۵/۳۲	۵/۶۹
۴	اداره نظارت بر غذا و دارو		۴/۸۵	۵/۶۷	۶/۰۸	۵/۶۷
۵	وزارت صنایع و معادن		۵/۲۳	۵/۹۳	۴/۴۸	۵/۳۸
۶	اداره برق		۵/۵۷	۵/۳۴	۵/۱۵	۵/۲۹
۷	اداره کار		۴/۶۳	۵/۱۴	۵/۳۵	۵/۲۱
۸	گمرک		۴/۸۹	۵/۴۷	۴/۷۲	۵/۱۶
۹	بیمه‌های تجاری		۴/۶۷	۴/۹۵	۴/۹۹	۴/۹۳
۱۰	بانک‌های خصوصی		۴/۱۶	۴/۷۳	۵/۱۲	۴/۸۸
۱۱	وزارت بازرگانی		۴/۳۲	۵/۱۶	۴/۴۱	۴/۸۱
۱۲	سازمان حفاظت محیط زیست		۴/۱۸	۴/۵۵	۴/۸۲	۴/۶۳
۱۳	وزارت جهاد کشاورزی		۴/۵۶	۴/۸۵	۳/۹۸	۴/۵۳
۱۴	کلانتری‌ها		۳/۲۳	۴/۵۳	۴/۴۳	۴/۳۵
۱۵	دادسراها		۴/۴۸	۴/۲۶	۳/۹۱	۴/۰۸
۱۶	سازمان تعزیرات حکومتی		۳/۲۲	۴/۱۳	۴/۲۲	۴/۰۸
۱۷	شهرداری‌ها		۳/۷۹	۳/۷۲	۳/۸۷	۳/۸۳
۱۸	بانک‌های دولتی		۳/۹۳	۳/۴۲	۳/۸۴	۳/۶۹
۱۹	سازمان امور مالیاتی		۳/۵۳	۳/۴۲	۳/۵۴	۳/۵۴
۲۰	سازمان تأمین اجتماعی		۳/۶۱	۳/۳۷	۳/۴۷	۳/۵۰
۲۳	میانگین بخش		۴/۵۲	۴/۸۳	۴/۶۹	۴/۷۷

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

نتایج نظرخواهی انجام شده در پاییز ۱۳۸۹ نشان می‌دهد که از نظر ۱۹۰ تشکل مشارکت‌کننده در این مطالعه، میانگین کل شاخص پایش محیط کسب‌وکار، ۶/۱۵ برآورد شده است که اگرچه در مقایسه با تابستان ۱۳۸۹ - میانگین کل در تابستان برابر با ۷/۰۵ بود - اندکی بهبود یافته است، اما همچنان گویای وضعیت نامناسب محیط کسب‌وکار کشور نسبت به حالت ایدئال است.

این مطالعه همچنین نشان می‌دهد که «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» همچنان به‌عنوان مهمترین مشکل تشکل‌های صنعتی، کشاورزی و خدماتی مشارکت‌کننده در این مطالعه ارزیابی است. بعد از مشکل تأمین مالی واحدهای تولیدی از طریق منابع بانکی، نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی، ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار

غیررسمی و زیاد بودن تعطیلات رسمی از دیگر مواردی است که در پاییز ۱۳۸۹ در صدر فهرست مشکلات فعالان کسب‌وکار قرار داشته است.

نتایج ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها و سازمان‌های مؤثر در اداره بنگاه‌ها در پاییز ۱۳۸۹ نیز نشان می‌دهد که از نظر ۱۹۰ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه، اتاق بازرگانی صنایع و معادن، و اداره ثبت شرکت‌ها و اداره استاندارد بهترین عملکرد و سازمان امور مالیاتی، سازمان تأمین اجتماعی و بانک‌های دولتی بدترین عملکرد را در دوره بررسی داشته‌اند.

پیوست‌ها

پیوست ۱. اسامی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه

تشکل‌های کشوری

۱. شبکه خانه‌های صنعت و معدن ایران،
۲. سندیکای صنایع آلومینیم ایران،
۳. کنفدراسیون صادرات ایران،
۴. سندیکای صنعت برق ایران،
۵. انجمن خودروسازان ایران،
۶. سندیکای صنعت مخابرات ایران،
۷. انجمن صنایع نساجی ایران،
۸. سندیکای صنایع کنسرو ایران،
۹. اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران،
۱۰. سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی،
۱۱. انجمن صنایع لوازم خانگی ایران،
۱۲. انجمن صنفی صنایع روغن نباتی ایران،
۱۳. انجمن صنفی تولیدکنندگان سیم و کابل ایران،
۱۴. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان شرکت‌های خدماتی، پشتیبانی فنی و مهندسی سراسر کشور،
۱۵. انجمن صنفی آب و فاضلاب کشور،
۱۶. انجمن صنایع تولیدکنندگان سموم،
۱۷. انجمن صنایع چینی ایران،
۱۸. انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران،
۱۹. انجمن توسعه و بهبود کیفیت صنایع ایران،
۲۰. انجمن تولیدکنندگان لوله و اتصالات PVC،
۲۱. انجمن صنفی کارفرمایان افزودنی‌های مواد غذایی،
۲۲. انجمن صنفی کارفرمایان صنایع فروآلیاژ،
۲۳. انجمن صنفی مهندسان مشاور معمار و شهرساز،
۲۴. انجمن صنفی پرورش‌دهندگان قارچ خوراکی،
۲۵. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های پخش دارو و مواد بیولوژیک دامپزشکی،

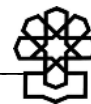
۲۶. انجمن صنفی ویدئو رسانه،
۲۷. انجمن صنفی هنرمندان موسیقی ایران،
۲۸. اتحادیه بازرگانان تجهیزات پزشکی ایران،
۲۹. انجمن صنفی برگزارکنندگان نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران،
۳۰. انجمن صنفی شرکت‌های خدمات بیمه‌ای بیمه ایران،
۳۱. انجمن مالکان کشتی ایران،
۳۲. انجمن کشتیرانی و خدمات وابسته،
۳۳. انجمن کارفرمایان صنایع چوب ایران،
۳۴. انجمن صنفی کارفرمایی آزمایشگاه‌های معتمد محیط زیست،
۳۵. انجمن صنفی کارفرمایان کارخانجات صنعتی و ماشینی واحدهای درحال تبدیل ایران،
۳۶. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان صنایع نساجی ایران،
۳۷. انجمن صنفی تولیدکنندگان گازهای طبی و صنعتی،
۳۸. اتحادیه لوازم بهداشتی آرایشی و تجهیزات پزشکی،
۳۹. انجمن شرکت‌های راه‌سازی ایران،

اردبیل

۴۰. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن اردبیل،
۴۱. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد رایانه استان اردبیل،
۴۲. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه ایران استان اردبیل،

اصفهان

۴۳. انجمن مدیران صنایع استان اصفهان،
۴۴. انجمن صنفی کارفرمایی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی استان اصفهان،
۴۵. انجمن کارفرمایی پیمانکاران تأسیسات شبکه برق شهرستان اصفهان،
۴۶. خانه صنعت و معدن استان اصفهان،
۴۷. انجمن صنفی کارفرمایان کارخانجات آردسازی استان اصفهان،
۴۸. انجمن صنفی داروخانه‌های دامپزشکی استان اصفهان،
۴۹. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان اصفهان،
۵۰. انجمن صنفی آزمایشگاه‌های آکرودیته استان اصفهان،
۵۱. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان استان اصفهان،

ایلام

۵۲. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای شهرستان آبدانان،

۵۳. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن استان ایلام،

۵۴. انجمن صنفی پیمانکاران استان ایلام،

۵۵. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای شهرستان دره‌شهر،

آذربایجان شرقی

۵۶. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان شرقی،

۵۷. انجمن ماشین‌سازان و قطعه‌سازان تبریز،

۵۸. انجمن صنایع فلزی و لوازم خانگی آذربایجان شرقی،

۵۹. انجمن مدیران صنایع آذربایجان شرقی،

۶۰. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های مهندسی آب و خاک استان آذربایجان شرقی،

۶۱. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع لبنی آذربایجان شرقی،

آذربایجان غربی

۶۲. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ارومیه،

۶۳. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی کالا و مسافر ارومیه،

۶۴. مجمع امور صنفی شهرستان ارومیه،

البرز

۶۵. کانون انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد استان البرز،

۶۶. انجمن صنفی تولیدکنندگان بتن آماده و قطعات پیش‌ساخته بتنی استان البرز،

۶۷. انجمن معماران حرفه‌ای استان البرز،

تهران

۶۸. انجمن صنفی صنعت تأسیسات،

۶۹. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن تهران،

۷۰. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل سیمان شمال بومهن،

۷۱. انجمن صنفی مدیران مؤسس آموزشگاه‌های رایانه تهران،

۷۲. انجمن صنفی تولیدکنندگان بتن آماده استان تهران،

۷۳. انجمن صنفی کارفرمایی مهندسين ناظر برق،

۷۴. انجمن صنفی کارفرمایی نانوایان،

۷۵. انجمن صنفی فلزات ذوبی و ضایعاتی استان تهران،

۷۶. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حفاری استان تهران،
۷۷. انجمن صنفی تولیدکنندگان پارافین و مشتقات آن،

خراسان جنوبی

۷۸. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل کالای بیرجند و نهبندان،
۷۹. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن خراسان جنوبی (بیرجند)،
۸۰. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای بیرجند،

خراسان رضوی

۸۱. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان لوله و اتصالات پلیمری خراسان رضوی،
۸۲. خانه صنعت و معدن خراسان رضوی،
۸۳. انجمن مدیران صنایع خراسان،
۸۴. انجمن صنفی کارفرمایی مهدکودک‌های خصوصی تایباد،
۸۵. انجمن صنفی کارفرمایی تخصصی آموزشگاه‌های آزاد خیاطی و طراحی مشهد،
۸۶. انجمن صنفی کارخانجات آرد استان‌های خراسان،

خوزستان

۸۷. خانه صنعت و معدن خوزستان،
۸۸. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی دزفول و حومه،
۸۹. انجمن صنفی بازرگانان، ترخیص‌کاران و حق‌العمل‌کاران گمرک خرمشهر،
۹۰. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد رایانه شهرستان دزفول،
۹۱. مجمع صنفی توزیعی - خدماتی اهواز،
۹۲. اتحادیه صنف قناد اهواز،
۹۳. انجمن صنفی تولیدکنندگان پلی استایرن خوزستان،
۹۴. انجمن صنفی آبیاری تحت فشار استان خوزستان،
۹۵. انجمن صنفی کارخانجات آرد استان خوزستان،

زنجان

۹۶. انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرتی و گردشگری استان زنجان،
۹۷. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن زنجان،
۹۸. مجتمع کشت و صنعت خرمدره،

سمنان

۹۹. انجمن صنفی صنایع کانی غیرفلزی استان سمنان،

۱۰۰. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگی‌های مجاز سایپا استان سمنان،

۱۰۱. خانه صنعت و معدن استان سمنان،

فارس

۱۰۲. انجمن مدیران صنایع فارس،

۱۰۳. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن شیراز،

۱۰۴. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد خیاطی فنی و حرفه‌ای،

۱۰۵. انجمن صنفی کارفرمایی مجامع خدمات رفاهی بین جاده‌های استان فارس،

۱۰۶. خانه صنعت و معدن فارس،

قزوین

۱۰۷. انجمن صنفی مراکز مشاوره شغلی و کاریابی‌های غیردولتی استان قزوین،

۱۰۸. دفاتر خدمات مسافرتی هوایی و جهانگردی،

۱۰۹. انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان قزوین،

۱۱۰. انجمن صنفی تولیدکنندگان شن و ماسه استان قزوین،

۱۱۱. انجمن صنفی کارفرمایی مشاوران و پیمانکاران آب و خاک استان قزوین،

قم

۱۱۲. انجمن مدیران صنایع استان قم،

۱۱۳. انجمن صنفی کارفرمایان نساجی استان قم،

۱۱۴. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان شرکت‌های خدماتی استان قم،

کردستان

۱۱۵. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل کالای سبک،

۱۱۶. انجمن صنفی کارفرمایی کامیون‌داران سقز،

۱۱۷. انجمن صنفی کارفرمایی تانک‌داران شهرستان سقز،

۱۱۸. مجمع امور صنفی تولیدی خدمات فنی شهرستان سنندج،

کرمان

۱۱۹. خانه صنعت و معدن کرمان،

۱۲۰. مجمع امور صنفی کرمان،

۱۲۱. انجمن صنفی کارفرمایی صاف‌کاران و اتاق‌سازان کرمان،

۱۲۲. انجمن صنفی مجتمع‌های خدمات رفاهی استان کرمان،

۱۲۳. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌ها و مؤسسات مسافربری شهرستان کهنوج،

۱۲۴. انجمن صنفی کارگری رانندگان ناوگان حمل و نقل جاده‌ای شهرستان بم،
۱۲۵. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل و نقل کرمان،

کرمانشاه

۱۲۶. اتحادیه تعاونی‌های گاوشیری استان کرمانشاه،
۱۲۷. انجمن صنفی آموزشگاه‌های رایانه و حسابداری الکترونیک کرمانشاه،
۱۲۸. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان کرمانشاه،
۱۲۹. انجمن صنفی کارفرمایی بتن آماده کرمانشاه،
۱۳۰. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن کرمانشاه،

گلستان

۱۳۱. اتحادیه صنف تراش‌کاران استان گلستان،
۱۳۲. انجمن صنفی شالیکوبی‌داران استان گلستان،
۱۳۳. انجمن صنفی کارفرمایی صنعت آرد استان گلستان،
۱۳۴. اتاق بازرگانی صنایع و معادن گرگان،
۱۳۵. خانه صنعت و معدن گلستان،
۱۳۶. انجمن صنفی پیمانکاران ساختمانی و تأسیساتی استان گلستان،
۱۳۷. اتحادیه صنعت چاپخانه‌داران استان گلستان،
۱۳۸. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیا استان گلستان،
۱۳۹. انجمن صنفی کارفرمایی مدیران مهدهای کودک گنبد و حومه،
۱۴۰. انجمن صنفی مینی‌بوسرانی گرگان و حومه،
۱۴۱. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان گلستان،

گیلان

۱۴۲. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع بسته‌بندی و جعبه‌سازی استان گیلان،
۱۴۳. انجمن صنفی کارفرمایی واحدهای اقامتی مسافر شهرستان بندر انزلی،
۱۴۴. انجمن صنفی صنایع آرد گیلان و زنجان،

لرستان

۱۴۵. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان شن و ماسه دورود،
۱۴۶. انجمن صنفی نمایندگی‌های سایپا و سایپا یدک استان لرستان،
۱۴۷. انجمن تخصصی صنایع همگن سنگ استان لرستان،
۱۴۸. اتحادیه شرکت‌های سهامی سنگبران ازنا و الیگودرز،

۱۴۹. اتحادیه سنگبران دورود،

۱۵۰. انجمن صنفی مسافربری‌های الیگودرز و ازنا،

۱۵۱. انجمن صنفی شرکت‌های مسافربری شهرستان بروجرد،

۱۵۲. انجمن صنفی کارفرمایی مرتعداران شهرستان الیگودرز،

مازندران

۱۵۳. انجمن صنفی کلینیک‌های دامپزشکی مازندران،

۱۵۴. خانه صنعت و معدن مازندران،

۱۵۵. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن مازندران،

۱۵۶. کانون انجمن صنفی کارفرمایان (صنایع) استان مازندران،

۱۵۷. انجمن صنایع همگن کانی غیرفلزی مازندران،

۱۵۸. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای فنی و مهندسی کشاورزی شرق مازندران،

۱۵۹. انجمن صنفی دفاتر خدمات پیشخوان دولت استان مازندران،

۱۶۰. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی مازندران،

۱۶۱. انجمن صنفی کارفرمایی پیمانکاران جنگل مرکز استان مازندران (ساری)،

۱۶۲. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی پشتیبانی شهرستان بابل،

۱۶۳. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه آسیا (استان مازندران)،

مرکزی

۱۶۴. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان مرکزی،

۱۶۵. انجمن سازندگان تجهیزات و پیمانکاران نفت، گاز، پتروشیمی و نیروگاهی استان مرکزی،

۱۶۶. انجمن صنفی دفاتر پیشخوان دولتی و بخش عمومی غیردولتی استان مرکزی،

۱۶۷. انجمن صنفی کانون‌های آگهی و تبلیغات استان مرکزی،

۱۶۸. خانه صنعت و معدن استان مرکزی،

۱۶۹. انجمن صنفی سنگبری‌های محلات،

همدان

۱۷۰. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن استان همدان،

۱۷۱. مجمع امور صنفی مشترک شهرستان همدان،

۱۷۲. انجمن صنفی نمایندگی‌های ایران خودرو همدان،

۱۷۳. انجمن صنفی تولیدکنندگان تخم‌مرغ نطفه‌دار استان همدان،

۱۷۴. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان همدان،

۱۷۵. انجمن تولید و صادرکنندگان کشمش ملایر،

یزد

۱۷۶. انجمن پسته‌کاران استان یزد،

۱۷۷. کانون کارفرمایان استان یزد،

۱۷۸. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های خدمات مهندسی آبیاری و توزیع آب،

۱۷۹. انجمن صنایع نساجی استان یزد (فرش و پتو)،

۱۸۰. انجمن صنفی کارفرمایی آزمایشگاه‌های گیاه‌پزشکی استان یزد،

۱۸۱. انجمن صنفی شرکت‌های پیمانکاری برق و تأسیسات استان یزد،

۱۸۲. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی، تأسیساتی و راهسازی استان یزد،

سایر استان‌ها

۱۸۳. انجمن صنفی دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی استان چهارمحال و بختیاری،

۱۸۴. انجمن صنفی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای تکرشته‌ای‌های استان چهارمحال و بختیاری،

۱۸۵. انجمن صنفی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پشتیبانی یاسوج و دنا استان کهگیلویه و بویراحمد،

۱۸۶. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان سیستان و بلوچستان،

۱۸۷. انجمن صنفی کارفرمایان صنایع شیر استان سیستان و بلوچستان،

۱۸۸. انجمن صنفی شرکت‌های خدمات فنی و پشتیبانی خراسان شمالی،

۱۸۹. انجمن صنفی دارندگان و رانندگان کامیون شهرستان اسفراین،

۱۹۰. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان هرمزگان.

پیوست ۲. پرسشنامه آرسالی پاییز ۱۳۸۹

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی - گروه مطالعات محیط کسب‌وکار
 طرح پایش فصلی مشکلات تولیدکنندگان کشور و ارزیابی عملکرد نهادهای مرتبط با تولید و سرمایه‌گذاری (نظرخواهی از مسئولان تشکلهای تولیدی - صنفی سراسر کشور برای انعکاس به نمایندگان مجلس شورای اسلامی) پرسشنامه پاییز ۱۳۸۹.

سؤال ۱. طی پاییز ۱۳۸۹، هریک از مشکلات متعارف زیر، چقدر در اداره واحدهای تولیدی شما و همکارانتان مشکل ایجاد کرده است؟ لطفاً به هر مورد از ۱ تا ۱۰ نمره دهید. به گزینه‌ای که در اداره واحدهای تولیدی مشکل‌چندانی ایجاد نکرده نمره یک و موردی که اداره واحدهای تولیدی را در حد غیرممکن سخت کرده است، نمره ۱۰ دهید. (مشکلات حادثه‌تر، نمرات بالاتر)

رتبه	مشکلات متعارف تولیدکنندگان ایرانی (به ترتیب حروف الفبا)	نمره از ۱۰ (پاییز ۱۳۸۹)	متوسط نمره (تابستان ۱۳۸۹)
۱	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان		۷/۳۶
۲	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران		۷/۶۷
۳	بی‌تعهدی شرکتها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران		۷/۸۶
۴	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه		۷/۶۶
۵	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری		۷/۱۷
۶	تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف		۷/۳۱
۷	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار		۶/۸۲
۸	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه		۶/۲۳
۹	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار		۶/۸۲
۱۰	زیاد بودن تعطیلات رسمی		۷/۳۹
۱۱	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی		۸/۴۷
۱۲	ضعف داسراها در رسیدگی مؤثر به شکایتها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات		۷/۲۵
۱۳	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق		۵/۹۲
۱۴	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل		۶/۴۰
۱۵	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده		۵/۷۱
۱۶	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی		۷/۱۵
۱۷	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی		۶/۰۶
۱۸	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار		۶/۸۹
۱۹	مشکل دریافت تسهیلات از بانکها		۸/۴۵
۲۰	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه		۶/۳۵
۲۱	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی		۷/۹۸
۲۲	وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی		۶/۱۸

در صورتی‌که مورد خاص دیگری در پاییز جاری برای کسب‌وکار شما و همکارانتان مشکل ایجاد کرده است برای اطلاع نمایندگان محترم مجلس مرقوم بفرمایید:

سؤال ۲. طی پاییز جاری عملکرد سازمان‌ها و نهادهای زیر را در اجرای وظایف قانونی‌شان در حمایت از تولیدکنندگان ایرانی چگونه ارزیابی می‌کنید؟ لطفاً به هریک از این نهادها که به کسب‌وکار تشکل شما مرتبط هستند، بین ۱ (بدترین) تا ۱۰ (بهترین) نمره دهید.

توجه ۱. نمره‌دهی در این سؤال برعکس سؤال قبلی است یعنی نمره بالاتر به معنی بهتر بودن عملکرد دستگاه مربوطه از نظر شما خواهد بود.

توجه ۲. لطفاً به دستگاه‌هایی نمره دهید که مستقیم یا غیرمستقیم به کار شما مربوط می‌شوند.

نام دستگاه (ارزیابی شما (شامل ادارات تابعه هم باشد)	متوسط نمره (تابستان ۱۳۸۹)	ارزیابی (پاییز ۱۳۸۹) (از ۱۰ نمره دهید)	دلیل قابل ذکر برای ارزیابی شما (پاییز ۱۳۸۹)
اتاق بازرگانی استان شما	۶/۵۶		
اداره استاندارد	۵/۸۰		
اداره برق	۴/۵۷		
اداره ثبت شرکت‌ها	۵/۶۶		
اداره کار	۵/۳۳		
اداره نظارت بر غذا و دارو	۵/۴۳		
بانک‌های خصوصی	۴/۶۷		
بانک‌های دولتی	۳/۴۲		
بیمه‌های تجاری	۵/۱۱		
دادسراها	۴/۱۷		
سازمان امور مالیاتی	۳/۶۵		
سازمان تأمین اجتماعی	۳/۸۲		
سازمان تعزیرات حکومتی	۴/۲۰		
سازمان حفاظت محیط زیست	۴/۶۵		
شهرداری‌ها	۴/۲۹		
کلانتری‌ها	۴/۵۶		
گمرک	۵/۴		
وزارت بازرگانی	۵/۰۱		
وزارت جهاد کشاورزی	۴/۹۲		
وزارت صنایع و معادن	۵/۵۳		

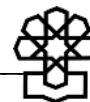
نام کامل تشکل مربوطه:

آیا آمادگی دارید پرسشنامه آینده را از طریق پست الکترونیکی ارسال کنیم؟

نشانی پست الکترونیک فعال شما:

(لطفاً پس از تکمیل به شماره ۸۳۳۵۷۱۷۹ - ۰۲۱ فکس بفرمایید) مهلت ارسال: حداکثر تا ۳۰

آذرماه ۱۳۸۹.

منابع و مأخذ

۱. ارونادا، بنیتو. دام‌هایی که باید به هنگام سنجش نهادها از آن دوری کرد؛ آیا گزارش کسب‌وکار [بانک جهانی] به کسب‌وکار لطمه می‌زند؟، ترجمه اصلان قودجانی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گروه مطالعات محیط کسب‌وکار (غیرنهایی).
۲. حسینی، سیدمحمدرضا. معرفی و ارزیابی شاخص‌های انجام کسب‌وکار، گزارش بنگاه و پایش محیط کسب‌وکار، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، اسفند ۱۳۸۹.
۳. پایش محیط کسب‌وکار در تیر و مرداد ۱۳۸۹ گروه مطالعات محیط کسب‌وکار. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
۴. میدری، احمد و اصلان قودجانی. سنجش و بهبود محیط کسب‌وکار، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، تهران، ۱۳۸۷.
5. Word Bank, Doing Business: An Independent Evaluation, Word Bank, 2008.
6. Arrunada, Bennito "Pitfalls to Avoid when Measuring Institutions: Is Doing Business Damaging Business?"; Pompeu Fabra University, 24 August 2007.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۰۷۳۲

عنوان گزارش: پایش محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۳۸۹ ارزیابی ۱۹۰ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۲ مؤلفه محیط کسب و کار و عملکرد ۲۰ دستگاه مؤثر در اداره بنگاه‌ها در ایران

نام دفتر: مطالعات محیط کسب و کار

تهیه و تدوین کنندگان: زهرا نعیمی، حسین اسدی، سیدمحمد رضا حسینی، حجت دهقان

ناظر علمی: سیدامیر سیاح

متقاضی: معاونت پژوهشی

گروه مشاوران علمی: مرتضی ایمانی‌راد، فتح‌اله تازی، فرید زایری، مسعود صالحی، حسن طائی،

رویا طباطبایی یزدی، احمد میدری

ویراستار ادبی: حسین اسدی

واژه‌های کلیدی:

۱. محیط کسب و کار
۲. ارزیابی عملکرد
۳. اداره بنگاه

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹/۱۲/۲۸